

IZVJEŠTAJ

O SARADNJI
LOKALNIH SAMOUPRAVA
I NEVLADINIH ORGANIZACIJA
U CRNOJ GORI U 2023. GODINI

IZDAVAČ:

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Ul.Sima Barovića 24 , Podgorica
Tel/fax: 020/219 120, 219 121, 219 122, 219 123
E-mail: crnvo@crnvo.me www.crnvo.me

NAZIV PUBLIKACIJE

*Izveštaj o saradnji lokalnih samouprava
i nevladinih organizacija u 2023.godini*

ZA IZDAVAČA

Zorana Marković

AUTORI:

Zorana Marković
Biljana Popović

SARADNICI U ISTRAŽIVANJU

- Maja Marković
- Marina Vuksanović
- Milena Bujanja Obravić
- Miloš Marković
- Petar Vugdelić
- Zdravko Janjušević

PRIPREMA I DIZAJN:

New Page d.o.o.

Podgorica, septembar 2024.

Ovaj izveštaj izrađen je u sklopu projekta "SINERGIJOM DO DOBROG UPRAVLJANJA U LOKALNIM ZAJEDNICAMA" koje CRNVO realizuje uz finansijsku podršku regionalnog projekta **SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan**, koji sprovodi Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Centar za istraživanje i kreiranje politike (CRPM) i Institut za demokratiju i medijaciju (IDM) a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške. Sadržaj izveštaja isključiva je odgovornost Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i ne odražava nužno stavove CPCD, CRPM, IDM i Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

SADRŽAJ

UVOD	4
REZIME	6
SARADNJA LOKALNIH SAMOUPRAVA NEVLADINIH ORGANIZACIJA	6
PREPORUKE	15
NALAZI ISTRAŽIVANJA PO OPŠTINAMA	18
OPŠTINA ANDRIJEVICA	18
OPŠTINA BAR	20
OPŠTINA BERANE	22
OPŠTINA BIJELO POLJE	24
OPŠTINA BUDVA	26
PRIJESTONICA CETINJE	29
OPŠTINA DANILOVGRAD	31
OPŠTINA GUSINJE	33
OPŠTINA HERCEG NOVI	35
OPŠTINA KOLAŠIN	37
OPŠTINA KOTOR	39
OPŠTINA MOJKOVAC	41
OPŠTINA NIKŠIĆ	43
OPŠTINA PETNJICA	45
OPŠTINA PLAV	47
OPŠTINA PLUŽINE	59
OPŠTINA PLJEVLJA	50
GLAVNI GRAD PODGORICA	52
OPŠTINA ROŽAJE	55
OPŠTINA ŠAVNIK	56
OPŠTINA TIVAT	58
OPŠTINA TUZI	60
OPŠTINA ULCINJ	62
OPŠTINA ZETA	64
OPŠTINA ŽABLJAK	66

UVOD

Izveštaj koji se nalazi pred vama sadrži rezultate istraživanja koje je **Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)** sproveo u cilju praćenja realizacije različitih oblika saradnje između jedinica lokalne samouprave i nevladinih organizacija tokom 2023. godine. Sprovođenje ovog istraživanja jedna je od ključnih aktivnosti projekta „**Sinergijom do dobrog upravljanja u lokalnim zajednicama**“ koji je finansijski podržan kroz projekat SMART Balkans – civilno društvo za povezan Zapadni Balkan, koji sprovode Centar za promociju civilnog društva – CPCD u partnerstvu sa Institutom za demokratiju i medijaciju (Institute for Democracy and Mediation - IDM) i Centrom za istraživanje i kreiranje politika (Center for Research and Policy Making (CRPM), uz finansijsku podršku Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške. Glavni cilj ovog projekta je da doprinese stvaranju povoljnog okruženja za aktivno uključivanje organizacija civilnog društva i građana u proces donošenja odluka na lokalnom nivou, što podiže povjerenje građana u lokalne samouprave i doprinosi ravnomjernom regionalnom razvoju.

Cilj ovog istraživanja je praćenje realizacije različitih oblika saradnje lokalnih samouprava i nevladinih organizacija koji su propisani članom 174 Zakona o lokalnoj samoupravi (“Sl.list CG“, br 2/2018, 34/2019 i 38/2020): informisanja o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije; konsultovanja NVO o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština; omogućavanja učešća NVO predstavnika u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa; organizovanja zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl; obezbjeđivanja uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave i učešća NVO predstavnika u radu sjednica skupštine korišćenjem instituta „slobodna stolica“. Izveštajni period na koji se odnose podaci je kalendarska 2023. godinu. Cilj istraživanja je i identifikacija problema koji su prisutni u primjeni navedenih oblika saradnje lokalne samouprave i NVO, kao i definisanje jasnih i direktnih preporuka za njihovo prevazilaženje. Istraživanjem su obuhvaćene sve jedinice lokalne samouprave, ukupno 25 (sve opštine, Glavni grad Podgorica i Prijestonica Cetinje). Istraživanjem nije obuhvaćen monitoring realizacije finansiranja projekata nevladinih organizacija od strane opština, kao oblika saradnje koji je takođe propisan članom 174 Zakona o lokalnoj samoupravi. Imajući u vidu značaj ovog oblika saradnje, složenost u procedurama sprovođenja, promjene u normativnom okviru i načinu ocjenjivanja prijedloga projekata i programa u određenom broju lokalnih samouprava, praćenje primjene ovog oblika saradnje zahtijeva posebnu i sveobuhvatnu analizu.

Neophodno je istaći da je ovo istraživanje nastavak aktivnosti koje CRNVO sprovodi već dvije decenije, u želji da poboljša saradnju lokalne samouprave i lokalnih nevladinih organizacija i unaprijedi dalji proces uspostavljanja principa dobrog upravljanja u lokalnim samoupravama. Praćenje napretka u oblasti saradnje lokalnih samouprava i NVO je važan preduslov za razvoj podsticajnog okruženja za djelovanje civilnog društva na lokalnom nivou, kao i za reformu lokalne samouprave u Crnoj Gori. Stoga, ovaj izvještaj predstavlja direktan doprinos navedenim procesima jer sadrži sistematizovane podatke o realizaciji različitih oblika saradnje lokalnih samouprava i nevladinih organizacija tokom 2023. godine, glavnim problemima u praksi i pruža preporuke za njihovu efikasniju primjenu.

1.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Metodologija kojom je sprovedeno istraživanje obuhvatila je zahtjeve za slobodan pristup informacijama, upitnike, detaljno i kontinuirano pretraživanje internet prezentacija svih jedinica lokalne samouprave, kao i pregled i analizu relevantne legislative.

CRNVO je u cilju istraživanja uputio ukupno 50 zahtjeva za slobodan pristup informacijama na adrese 25 crnogorskih opština. Zahtjevi za slobodan pristup informacijama su podijeljeni u dvije grupe. Prva grupa zahtjeva je poslata na adrese glavnih administratora/sekretara za lokalnu samoupravu. Ovom grupom zahtjeva tražili smo pristup informacijama koje su se odnosile na realizaciju sljedećih oblika saradnje: konsultovanja NVO (prethodnog konsultovanja i javnih rasprava), učešća NVO predstavnika u radnim grupama, obezbjeđivanja uslova za rad NVO. Druga grupa zahtjeva je upućena skupštinama i njima su tražene informacije koje su se odnosile na učešće NVO predstavnika u radu sjednica skupštine korišćenjem instituta „slobodna stolica“, organizovanje zajedničkih sastanaka i funkcionisanje Savjeta za saradnju lokalne samouprave sa NVO.

Intervjui su korišćeni kao dodatni mehanizam za prikupljanje detaljnijih informacija o stanju na terenu u oblasti saradnje nevladinih organizacija i lokalnih samouprava. Pitanja su se odnosila na stepen i način informisanosti nevladinih organizacija, proces konsultovanja (prethodno konsultovanje i javna rasprava), organizovanje zajedničkih događaja, učešće NVO predstavnika u radnim grupama, dodjeljivanje/ustupanje prostorija u vlasništvu lokalnih samouprava NVO na besplatno korišćenje, kao i za procjenu stepena njihovog zadovoljstva realizacijom ključnih oblika saradnje.

Za potrebe istraživanja, istraživački tim je izvršio detaljno i opsežno pretraživanje i uvid u zvanične internet prezentacije svih opština. Pretraga internet prezentacija je imala za cilj provjeru dostupnosti informacija i dokumenata od značaja za saradnju opština i NVO, koje su opštine dužne da objavljuju na svojim veb sajtovima. Navedena pretraga je izvršena u periodu od marta do juna 2024. godine. Shodno tome, izvještaj obuhvata podatke koji su se nalazili na sajtovima opština do navedenog perioda u kojem su istraživači provjeravali dostupnost dokumenata o informacija, a što znači da su moguća odstupanja ukoliko su informacije/dokumenti postavljeni kasnije ili su se mijenjali sajtovi opština.

Izveštaj sadrži rezultate istraživanja o saradnji lokalnih samouprava i nevladinih organizacija u 2023. godini, koje je **CRNVO** u proteklih pet mjeseci sproveo u svim jedinicima lokalne samouprave (opštinama, Glavnom gradu Podgorici i Prijestonici Cetinje). **Cilj ovog istraživanja je praćenje primjene različitih oblika saradnje lokalnih samouprava i nevladinih organizacija koji su propisani članom 174 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl.list CG", br 2/2018, 34/2019 i 38/2020):**

- *informisanja o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije;*
- *konsultovanja NVO o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština;*
- *omogućavanja učešća NVO predstavnika u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa;*
- *organizovanja zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl;*
- *obezbjeđivanja uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave i*
- *učešća NVO predstavnika u radu sjednica skupštine korišćenjem instituta „slobodna stolica“.*

Podaci u **izveštaju se odnose na vremenski period od 01. januara do 31. decembra 2023. godine.** Cilj istraživanja je i identifikacija problema koji su prisutni u primjeni navedenih oblika saradnje lokalne samouprave i NVO, kao i definisanje jasnih i direktnih preporuka za njihovo prevazilaženje. **Metodologija kojom je sprovedeno istraživanje obuhvatila je zahtjeve za slobodan pristup informacijama, intervju, detaljno i kontinuirano pretraživanje internet prezentacija svih jedinica lokalne samouprave, kao i pregled i analizu relevantne legislative.** Rezultati dobijeni upotrebom navedenih metoda odslikavaju trenutni stepen ostvarene saradnje između lokalnih samouprava i nevladinih organizacija u 2023. godini, posmatran kroz primjenu odredbi Zakona o lokalnoj samoupravi. U prvom dijelu izveštaja predstavljene su opšte informacije o istraživanju, njegovoj metodologiji, ključni nalazi istraživanja i preporuke. Drugi dio izveštaja obuhvata pojedinačne nalaze istraživanja po opštinama koji su grupisani prema obavezama lokalnih samouprava u oblastima ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama, Ovaj dio izveštaja obuhvata i pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje u svakoj od crnogorskih opština.

SARADNJA LOKALNIH SAMOUPRAVA NEVLADINIH ORGANIZACIJA

▪ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije

U cilju informisanja nevladinih organizacija o svim značajnim pitanjima i aktivnostima, lokalne samouprave koriste raznovrsne mehanizme. Ključni mehanizam informisanja predstavljaju internet prezentacije opština. Internet prezentacije opština treba da budu brz i efikasan informacioni mehanizam, koji će omogućiti dostupnost informacija i putem kojih građani moraju lako pronalaziti informacije, pregledati ih i koristiti. U tom kontekstu, neophodno je naglasiti da internet prezentacije uglavnom jesu vizuelno zadovoljavajuće, ali u većini slučajeva nijesu pregledne i jednostavne za pretraživanje, posebno imajući u vidu da informacije i dokumente od značaja za nevladine organizacije, nijesu sistematizovani na odgovarajuće načine i objavljuju se u različitim rubrikama, što otežava njihovu dostupnost ali i pretragu. 13 opština na svojim internet prezentacijama ima posebne rubrike koje se odnose na nevladine organizacije, na kojima se najčešće objavljuju informacije vezane za finansiranje

NVO iz opštinskog budžeta, spiskovi lokalnih NVO i dokumenti od značaja za saradnju opština i NVO. To su opštine Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Budva, Prijestonica Cetinje, Danikograd, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Plužine, Rožaje i Tivat. Ove rubrike je potrebno redovno ažurirati svim informacijama od značaja za rad NVO sektora (novostima, pozivima za sastanke, javni pozivima NVO za učešće u radnim grupama i na javnim raspravama, saopštenjima o zajedničkim aktivnostima opština i NVO itd). Pored internet prezentacija, **važni mehanizmi informisanja koje koriste opštine su društvene mreže (fejsbuk, Instagram, tviter), lokalni mediji, brošure, javni skupovi i sastanci**. Sve opštine su formirale naloge na različitim društvenim mrežama (fejsbuk, instagram i/ili tviter) i na taj način informišu građane o svom radu. U skladu sa opštinskim propisima, informacije u vezi javnih rasprava se objavljuju i putem jednog dnevnog lista i putem oglasnih tabli u prostorijama opština. Rezultati istraživanja pokazuju da su glavni nedostaci u informisanju NVO, nepostojanje zajedničkih mejling lista opština sa lokalnim NVO, nepreglednost i neredovno ažuriranje opštinskih internet prezentacija, neredovni sastanci predstavnika opština sa lokalnim NVO i nedovoljna vidljivost i proaktivnost službenika zaduženih za saradnju sa NVO.

▪ **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

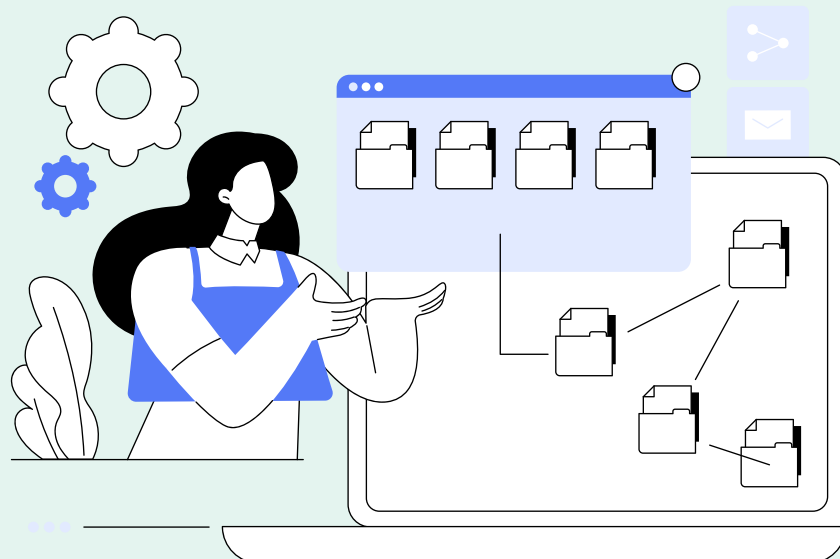
Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija u procesima donošenja odluka, koji su opštine primjenjivale u izvještajnom periodu bile su javne rasprave. Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti, koje predstavlja važan oblik konsultovanja prije izrade nacrta određenog dokumenta i čiji je cilj ispitivanje stavova građana po pitanjima koja će se tim dokumentom uređivati, naklešće je primjenjivan prilikom odlučivanju o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Od ukupnog broja javnih poziva za prethodno konsultovanje (104) čak 94 su se odnosila na odlučivanje o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Postupak prethodnog konsultovanja prilikom izrade lokalnih akata i programa proveden je u samo osam opština. Opštine koje su primjenjivale ovaj postupak i pokazale proaktivan pristup u procesu konsultovanja nevladinih organizacija i ostale zainteresovane javnosti su **Bar, Berane, Budva, Kotor, Nikšić, Pljevlja, Glavni grad Podgorica i Šavnik**. Ove opštine su na svojim sajtovima objavile ukupno 15 poziva za prethodne konsultacije NVO i ostale zainteresovane javnosti prilikom izrade lokalnih akata. Opštine Bar, Berane, Nikšić i Pljevlja objavile su samo po jedan poziv za prethodno konsultovanje. Opština Šavnik je objavila 2, opština Kotor 4, a opština Podgorica 5 poziva za prethodno konsultovanje. Opština Budva je jedina opština kojoj su svih 12 poziva za prethodne konsultacije odnosili na izradu opštih akata, te su objavljeni i svi izvještaji o sprovedenim postupcima prethodnog konsultovanja. Pored opštine Budva, izvještaje o sprovedenim postupcima prethodnog konsultovanja objavio je Glavni grad Podgorica (3) i opština Bar (1).

U cilju izrade što kvalitetnijih lokalnih akata, potrebno je spovoditi oba oblika konsultovanja. Mali broj sprovedenih postupaka prethodnog konsultovanja prilikom izrade lokalnih akata predstavlja negativan trend, posebno imajući u vidu da su opštine organizovale ukupno 250 javnih rasprava u izvještajnom periodu. Razlozi ovakvog stanja su nedovoljno razumijevanje ovog postupka i njegovog razlikovanja od javnih rasprava od strane lokalnih službenika, kao i činjenica da u određenim opštinama nisu Odlukama o učešću lokalnog stanovništva detaljno regulisane procedure sprovođenja ovog oblika konsultovanja.

Takođe, predstavnici lokalne uprave ističu da je uzrok ovakvog stanja i nedovoljna zainteresovanost i učešće nevladinih organizacija u postupcima prethodnog konsultovanja koje su organizovali prethodnih godina.

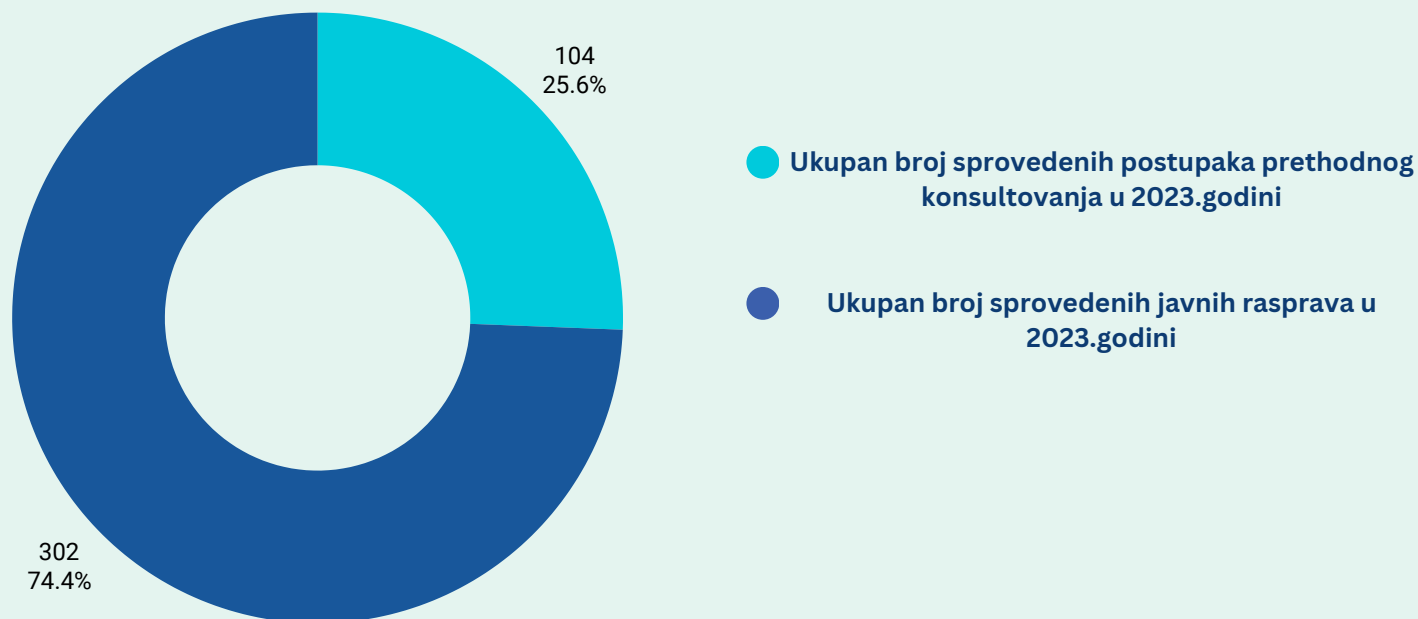
Kada je riječ o javnim raspravama, u izvještajnom periodu, na sajtovima opština objavljena su ukupno 302 javna poziva za učešće u javnim raspravama prilikom izrade nacrti lokalnih akata, planova i programa. Međutim, i dalje je evidentna selektivna primjena obaveze izrade izvještaja sa javnih rasprava i njihovog objavljivanja na sajtovima opština, **imajući u vidu da su na opštinskim sajtovima objavljena ukupno 109 izvještaja o sprovedenim javnim raspravama.** Uz gotovo sve javne pozive objavljeni su i prateći dokumenti (javni pozivi, programi javnih rasprava, nacrti dokumenata). I ako postoji obaveza da se uz navedenu dokumentaciju prilikom poziv za javnu raspravu objavljuju i procjene uticaja propisa (RIA), u izvještajnom periodu javno objavljeno je 27 RIA. Uz javne pozive RIA- e su objavljivale opštine: Kotor, Plužine, Tuzi, Ulcinj, Zeta i Žabljak. Opštine Podgorica i Tivat su dostavile procjene uticaja po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, što čini ukupno 59 izrađenih RIA. Prema dostupnim informacijama, Opština Tivat je jedina opština, koja je uz svaki nacrt dokumenta koji je bio na javnoj raspravi imala prateći RIA obrazac. Pozitivan primjer lokalnih samouprava koje su na svojim sajtovima objavile izvještaje sa svih sprovedenih javnih rasprava predstavljaju opštine: Budva, Danilovgrad, Gusinje, Petnjica, Plužine, Tuzi i Zeta. Sa druge strane, opštine Andrijevića, Kolašin, Kotor, Nikšić, Plav, Tivat i Žabljak nijesu na sajtovima objavile nijedan izvještaj sa sprovedenih javnih rasprava, uz napomenu da je Opština Tivat izvještaje sa svih javnih rasprava dostavila putem odgovora na slobodan pristup informacijama, dok je opština Kotor dostavila izvještaje sa 7 javnih rasprava. Samo po jedan izvještaj sa javnih rasprava objavile si opštine Berane, Pljevlja, Rožaje i Ulcinj, uz napomenu da je opština Rožaje izvještaje sa svih javnih rasprava dostavila putem odgovora na slobodan pristup informacijama.

Iako većina opština (15) na sajtovima ima posebne rubrike koje se odnose na javne rasprave, na kojima bi trebalo da redovno i na sistematizovan način ažuriraju sva dokumenta o javnim raspravama (javne pozive, programe javnih rasprava, nacрте dokumenata, zaključke o utvrđivanju nacrti i izvještaje sa javnih rasprava). Međutim, to nije slučaj i najčešće se ova dokumenta objavljuju u različitim rubrikama kao što su aktuelnosti, obavještenja, oglasna strana, materijali za sjednice skupštine i sl. što znatno otežava njihovu pretragu. Pozitivan primjer u tom kontekstu predstavljaju sajtovi opština Plužine, Tivat i Zeta, na kojima su gotovo sve informacije o javnim raspravama objedinjene i sistematizovane po godinama na posebnom linku javne rasprave.

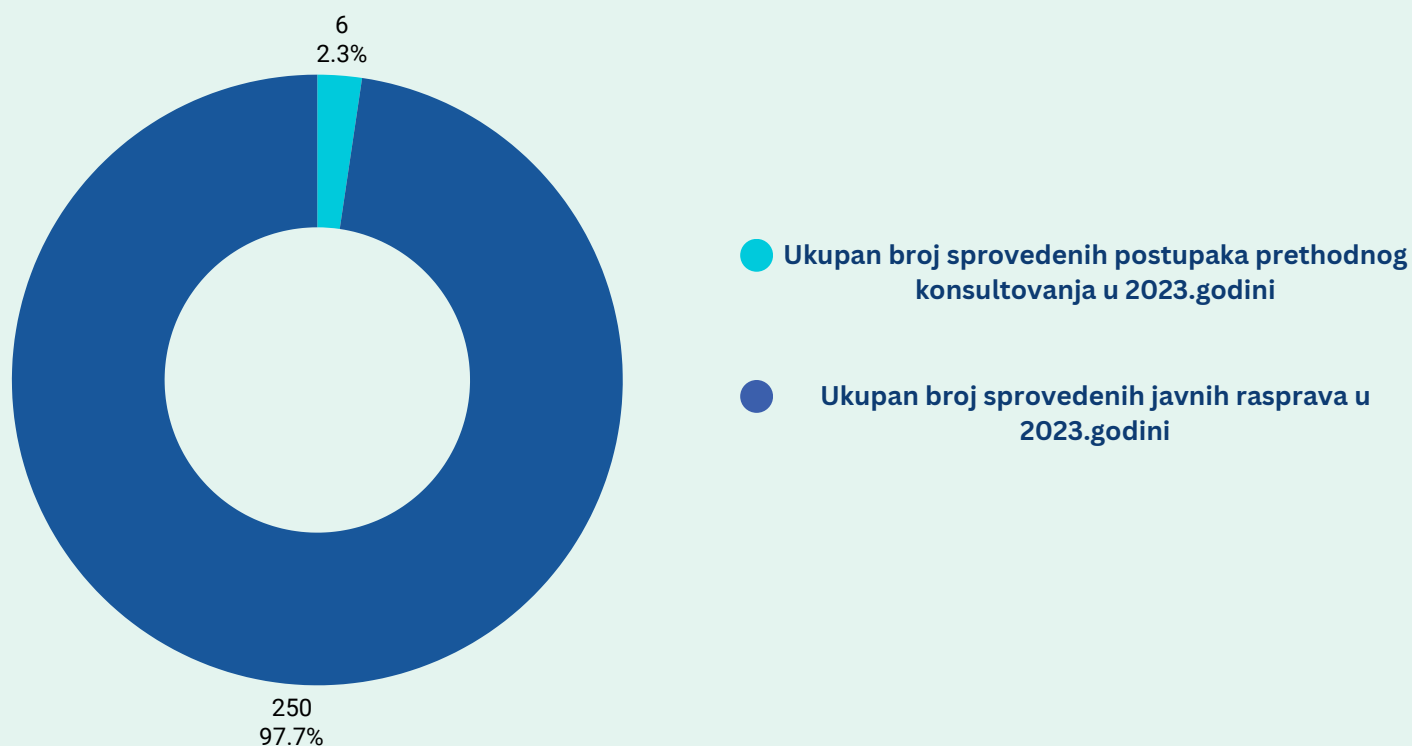

Takođe, slaba posjećenost javnih rasprava u izvještajnom periodu bila je uzrokovana i zbog nedovoljnih napora lokalnih vlasti i nedostatka proaktivnog pristupa u informisanju civilnog sektora o javnim raspravama.

Odnos sprovedenih postupaka prethodnog konsultovanja i javnih rasprava 2023.

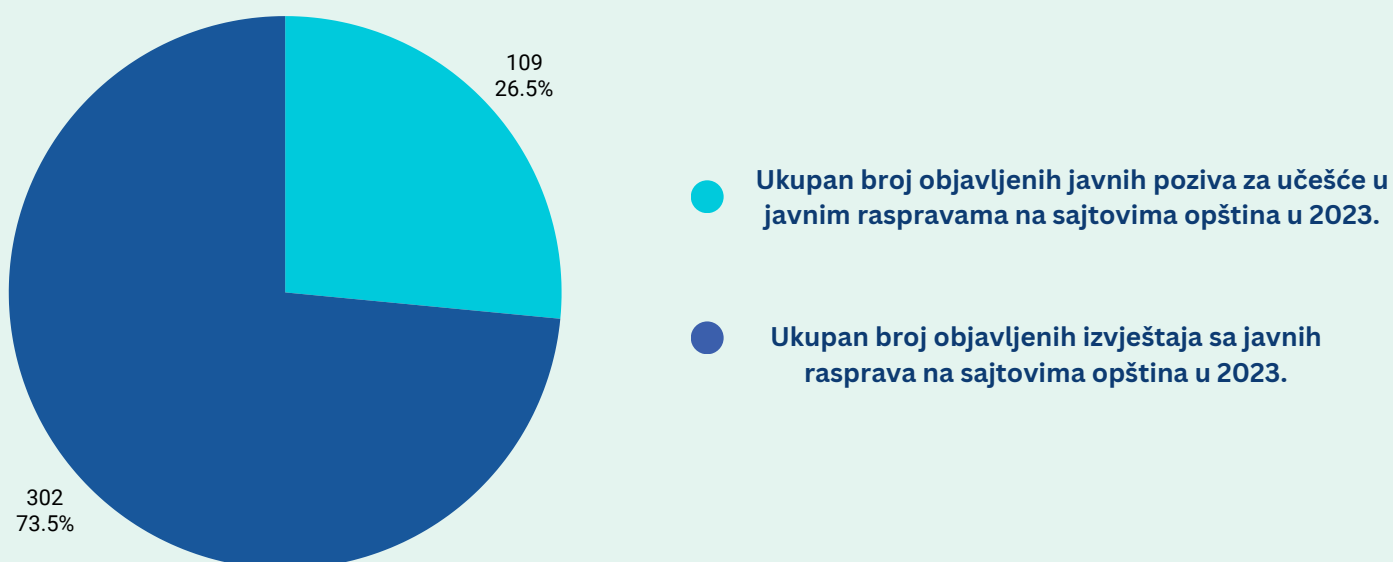
Odnos sprovedenih postupaka prethodnog konsultovanja i javnih rasprava 2020.

Pored navedenog, postoji značajan prostor za unapređenje sadržaja izvještaja sa javnih rasprava. Specifično, neki od izvještaja ne pružaju sveobuhvatan pregled primljenih komentara, predloga i sugestija od strane učesnika, niti detaljno objašnjavaju razloge za prihvatanje ili odbijanje istih. Uprkos ovim nedostacima, primjetno je da je, u poređenju sa nalazima istraživanja iz 2020., u 2023. godini došlo do značajnog poboljšanja u kvalitetu pripreme izvještaja. Napredak se ogleda u sveobuhvatnijem dokumentovanju toka javnih diskusija, čime se omogućava bolje razumijevanje procesa i odluka koje proističu iz ovih rasprava, te se time jača integritet i otvorenost samog procesa. Pozitivne primjere, u smislu kvaliteta izvještaja o sprovedenim javnim raspravama, predstavljaju izvještaji organa lokalne uprave u opštinama Budva, Danilovgrad, Zeta, Tuzi i Prijestonici Cetinje.

Rezultati istraživanja ukazuju da je jedan od ključnih problema i slaba posjećenost javnih rasprava. Ovaj problem je posljedica nedovoljne zainteresovanosti i motivisanosti nevladinog sektora ali i ukupne zainteresovane javnosti da uzmu učešće u javnim raspravama, kao i njihove nedovoljne edukovanosti o mehanizmima učešća i mogućnostima njihovog uticaja na procese donošenja odluka.

Pregled objavljenih javnih poziva za učešće u javnim raspravama i izvještaja sa javnih rasprava

- **Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

Lokalne samouprave omogućavaju učešće NVO predstavnika u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa, u skladu sa članom 174 stav 2 tačka 3 Zakona o lokalnoj samoupravi. Stoga je istraživanje imalo za cilj da utvrdi u kojoj mjeri su predstavnici NVO učestvovali u radu radnih grupa i na taj način sarađivali sa lokalnim samoupravama tokom 2023. godine. Osim učešća NVO predstavnika u radnim grupama, istraživanje je imalo za cilj da utvrdi, i u kojoj mjeri su predstavnici NVO učestvovali u radu drugih tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO.

U izvještajnom periodu, objavljen je **31 javni poziv za uključivanje predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe**, koje su zadužene za pripremu normativnih akata i razvoj projekata i programa na nivou lokalnih samouprava. Imajući u vidu ograničenu mogućnost uvida u rješenja o formiranju radnih grupa, obzirom da je pretragom sajtova i informacijama dobijenim putem odgovora na slobodan pristup informacijama, bilo moguće izvršiti uvid samo u 15 rješenja, ne možemo precizno utvrditi broj predstavnika NVO koji su u izvještajnom periodu bili uključeni u rad radnih grupa.

Ključni problem u realizaciji ovog oblika saradnje još uvijek predstavlja nedovoljna transparentnost procesa. Iako je unapređen postupak izbora predstavnika NVO u radnim grupama, te se na osnovu dostupnih podataka može zaključiti da se predstavnici NVO u radnim grupama dominantno biraju putem javnih poziva, (što je predstavljalo značajan problem u predhodnom periodu), i dalje postoji potreba za unapređenjem dostupnosti informacija o ishodima postupaka uključivanja civilnog sektora u kreiranje lokalnih politika.

Navedeni rezultati su, između ostalog, posljedica i nedostatka sistemskog rješenja u većini opština, odnosno odluka na lokalnom nivou kojom se uređuje proces izbora predstavnika NVO i kriterijuma za njihov izbor u radnim grupama. Naime, **samo 7 lokalnih samouprava je donijelo odluke kojima se regulišu kriterijumi i postupak izbora predstavnika NVO u radnim grupama: Glavni grad Podgorica, Bijelo Polje, Prijestonica Cetinje, Gusinje, Herceg Novi, Zeta i Tuzi.**

Kada je u pitanju učešće NVO predstavnika u radu drugih tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave, dostupni podaci pokazuju da je u 2023. objavljeno 6 poziva. Kao i kada se radi uključivanju predstavnika NVO u radne grupe, tako i ovom slučaju dostupnost informacija o ishodima ovih postupaka predstavlja značajan problem pa ne možemo precizno utvrditi broj predstavnika NVO koji su u izvještajnom periodu bili uključeni u rad radnih grupa.

Dostupni podaci navode na zaključak da je u 2023. godini predstavnici NVO bili uključeni u rad 5 Savjeta za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija. Naime, po dostupnim informacijama Savjeti su osnovani u opštinama Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje i Nikšić, ali nema javno dostupnih odluka o imenovanju, kao ni izvještaja o radu savjeta.

Odsustvo javno dostupnih odluka o imenovanju članova, kao i izvještaja o radu savjeta, postavlja izazove u procjeni učinkovitosti i uticaja njihovog rada. Nedostatak ovih ključnih dokumenata otežava detaljnu analizu i shvatanje doprinosa NVO u procesima odlučivanja na lokalnom nivou, što je od suštinskog značaja za ocjenjivanje transparentnosti i odgovornosti u upravljanju lokalnim resursima.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, u 2023. godini u najvećem broju crnogorskih opština nije bilo je primjera organizovanja zajedničkih događaja od strane organa lokalne uprave/organa lokalne samouprave i NVO. U opštinama Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Kolašin, Petnjica, Plav, Plužine, Pljevlja, Šavnik, Ulcinj, Zeta i Žabljak nijesu organizovani zajednički događaji i aktivnosti sa NVO. U opštinama koje su sprovodile ovaj vid saradnje, najčešće su organizovani sastanci predsjednika opština ili skupština sa predstavnicima NVO, kao i sastanci predstavnika NVO sa glavnim administratorima i predstavnicima sekretarijata koji vrše poslove koji se odnose na saradnju sa civilnim društvom. Najviše zajedničkih aktivnosti je organizovano u opštinama Herceg Novi, Kotor i Danilovgrad Glavnom gradu Podgorici.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Na osnovu detaljne pretraga internet stranica opština, te informacija dobijenih putem odgovora na slobodan pristup informacijama, dolazi se do zaključka da tokom 2023. godine gotovo da nije bilo nevladinih organizacija koje su besplatno koristile prostorije koje su u vlasništvu opština kao kancelarije za rad ili kojima se opštine plaćale zakupe poslovnih prostora u kojima su smještene njihove kancelarije. .

Odgovore na zahtjeve za slobodan pristup informacijama, u ovom dijelu, smo dobili samo od opština Bijelo Polje, Pljevlja i Rožaje.

Opština Rožaje je odgovorila “da u proteklom periodu nisu dodjeljivane prostorije NVO na besplatno korištenje”.

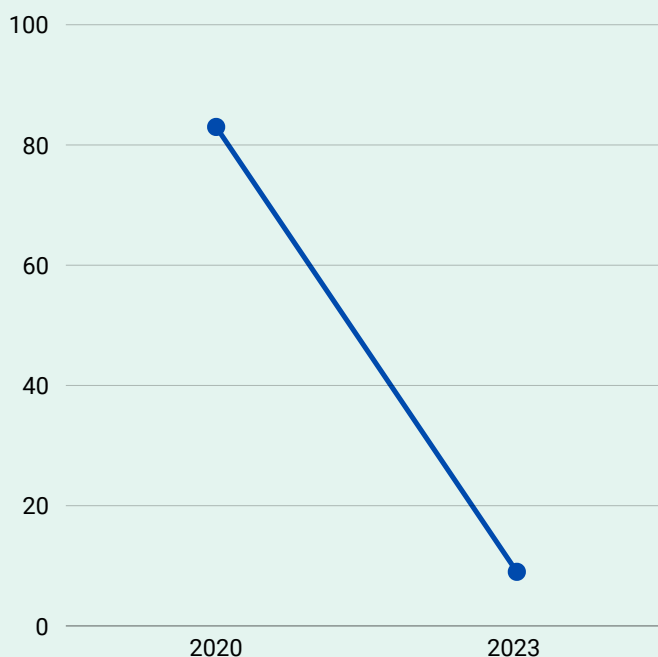
Po dostupnim informacijama Opština Pljevlja je jednoj NVO omogućila oslobađanje od plaćanja zakupnine, dok je opština Bijelo Polje dostavila informaciju da je na osnovu Odluka o dodjeli sredstava za finansiranje organizacija osoba sa invaliditetom koje čine koaliciju „Savez“ („Sl. list CG-opštinski propisi“, br.23/17,11/18 i 17/20), dodjelila finansijska sredstva za troškove kancelarijskog materijala, troškove komunalija, telefona, prevoza i drugo, sledećim organizacijama 7 NVO koje čine navedenu koaliciju

Glavni grad Podgorica i opština Budva su jedine dvije lokalne samouprave koje su usvojile ovakve opšte akte: Odluku o davanju na korišćenje imovine u vlasništvu Glavnog grada bez naknade i Odluku o davanju na korišćenje nepokretne imovine u vlasništvu opštine Budva, ali ni za ove lokalne samouprave nema javno dostupnih informacija o ustupanju prostorija nevladinim organizacijama, te iste nisu dostavljene ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama. Iako je iz alternativnih izvora moguće utvrditi da lokalne samouprave ustupaju prostor na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama, ove informacije nisu javno dostupne.

Zanimljivo je primijetiti da je od opština koje su 2020. godine na zahtjev za slobodan pristup informacijama **izjavile da ne raspolažu prostorom za nevladine organizacije** (Gusinje, Kolašin, Petnjica, Plav, Rožaje, Šavnik i Tuzi), u trenutnom izvještajnom periodu samo Gusinje ponovilo takav odgovor. Ostale opštine, kao što je već navedeno, nisu dostavile nikakve odgovore, što ostavlja nepoznanicu o tome da li je došlo do promjene u dostupnosti prostora.

Ukupan broj NVO koje koriste prostorije opštine bez naknade ili im opština plaća zakup 2020-2023

Ovo je značajno odstupanje u odnosu na izvještaj za 2020. godinu, **kada je evidentirano da 82 NVO koriste prostorije lokalne samouprave bez naknade ili im je od strane opštine plaćen zakup**. Razlike u nalazima istraživanja, ali i dostupnosti informacija o ustupanju na korišćenje opštinskih prostorija nevladinim organizacijama između 2023. godine i ranijih godina, ukazuju na potencijalnu promjenu u politici dodjele prostora koje nisu javno dokumentovane. U prethodnim izvještajima ukazano je na probleme netransparentnosti i mogućnosti zloupotreba u procesu dodjele, što može objasniti nedostupnost evidencija o korišćenju prostora u izvještajnom periodu. Takođe, odsustvo ovih informacija otežava praćenje promjena i razumijevanje trenutnog stanja kada je riječ o resursima dostupnim za nevladine organizacije u navedenim opštinama.

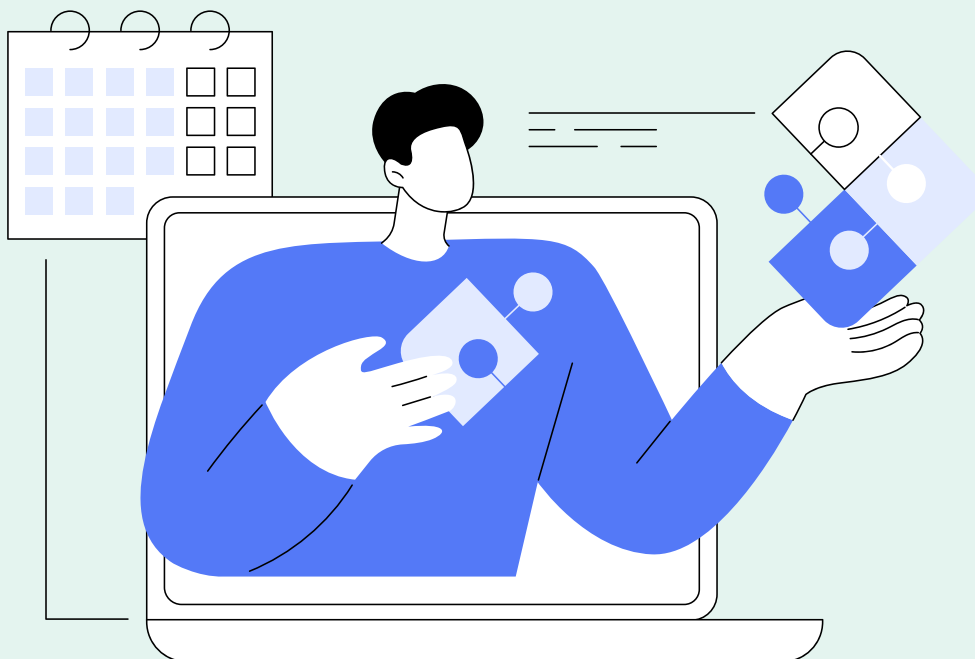
- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Institut "slobodna stolica" predstavlja ključni mehanizam koji omogućava predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija da aktivno učestvuju u radu sjednica lokalnih parlamenata. Kroz ovaj mehanizam, predstavnici NVO dobijaju mogućnost da direktno iznesu svoje stavove i prijedloge, što doprinosi većoj transparentnosti i inkluzivnosti u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou. Uslovi i procedure za korišćenje ovog mehanizma detaljno su regulisani Poslovnikom o radu Skupštine opštine.

U 2023. godini, broj predstavnika lokalnih nevladinih organizacija koji su se angažovali kroz mehanizam Instituta "slobodna stolica" gotovo udvostručen, u odnosu na rezultate iz predhodnog istraživanja (2020), sa šest na jedanaest. Iako nalazi istraživanja i dalje pokazuju veoma nizak stepen korišćenja ovog mehanizma, značajno je naglasiti rast od gotovo 100% što ne smijemo posmatrati samo kao brojčani pokazatelj, već i snažan indikator koliko je rad na ovim temama kompleksan i kako zahtijeva strpljenje i dugoročnu posvećenost. Prema dobijenim podacima, predstavnici lokalnih NVO iskoristili pravo da učestvuju u radu lokalnih parlamenata u šest crnogorskih opština: Bijelo Polje, Cetinje, Danilovgrad, Mojkovcu, Nikšić i Tivtu.

Pored evidentnog napredaka u broju i aktivnosti učešća predstavnika NVO kroz Institut "slobodna stolica", i dalje postoje značajni izazovi koji zahtijevaju dalje akcije. Naime, nalazi istraživanja pokazuju da pojedine skupštinske službe ne objavljuju javne pozive za prijavljivanje učešća predstavnika NVO na sjednicama skupštine, pa tako u izvještajnom periodu osam opština nije objavilo ni jedan javni poziv za učešće predstavnika NVO na sjednicama skupštine. Ove opštine uključuju: Andrijevića, Budva, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Petnjica, Plužine i Ulcinj. Nedostatak objavljivanja javnih poziva, kao i materijala za skupštinske sjednice onemogućava predstavnike NVO da se pripreme i adekvatno učestvuju u radu lokalnih parlamenata, što može umanjiti efikasnost i svrhu Instituta "slobodna stolica".

Predstavnici NVO su kao razloge nedovoljnog korišćenja ovog mehanizma naveli: neinformisanost o načinima i mogućnostima uticaja ovog mehanizma, složene procedure prijavljivanja i odobravanja učešća, kratak vremenski period za iznošenje mišljenja i obraćanja odbornicima; nemogućnost replike, nedostatak povratnih informacija o njihovim stavovima itd.

U odnosu na navedene ključne nalaze, moguće je izvesti i generalni set preporuka za poboljšanje stanja u oblasti saradnje, čija primjena i način primjene zavise od specifičnosti lokalnih samoupava.

Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije

Unaprijediti informisanje NVO na internet prezentacijama 14 opština redovnim ažuriranjem rubrika „NVO sektor” svim informacijama od značaja za rad NVO sektora (novostima, pozivima za sastanke, javni pozivima NVO za učešće u radnim grupama i na javnim raspravama, saopštenjima o zajedničkim aktivnostima opština i NVO, odobrenim projektima, izvještajima, dokumentima putem kojih se reguliše saradnja između lokalnih uprava i NVO, potrebnim obrascima itd).

- Uspostaviti rubrike „NVO sektor” na internet prezentacijama preostalih 11 opština koje nemaju ovakve rubrike i redovno ih ažurirati svim prethodno navedenim informacijama od značaja za rad NVO sektora;
- U cilju redovnog i blagovremenog informisanja o svim važnim pitanjima, javnim pozivima, konkursima potrebno je formirati zajedničke mejling liste u svim opštinama sa lokalnim NVO;
- Unaprijediti kapacitete, proaktivnost i vidljivost kontakt osoba za saradnju sa NVO u pojedinim opštinama. U onim opštinama u kojima nijesu imenovane kontakt osobe za saradnju sa NVO, učiniti to u što kraćem roku;
- Unaprijediti komunikaciju opština sa civilnim sektorom putem društvenih mreža koje treba koristiti u što u većoj mjeri za informisanje o svim značajnim aktivnostima, kao i za promociju rada lokalne uprave.
- Unaprijediti preglednost internet prezentacija svih lokalnih samouprava i redovno ih ažurirati svim informacijama i dokumentima od javnog značaja za nevladine organizacije, kao i za cjelokupnu javnost.

Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština

- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja lokalne samouprave i opštih akata koje donosi skupština potrebno je primijeniti oba postupka konsultovanja: postupak prethodnog konsultovanja i javnu raspravu. U cilju detaljnijeg regulisanja postupka prethodnog konsultovanja potrebno je izmijeniti postojeće odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova u pojedinim opštinama ili donijeti nove odluke. Neophodno je pomenuti da su Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština i CRNVO pripremili Model Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova koji može da posluži lokalnim samoupravama u tom pogledu;
- Unaprijediti znanja lokalnih službenika o civilnom sektoru, svim oblicima i mehanizmima saradnje (sa akcentom na proces konsultovanja i razlikovanja postupka prethodnog konsultovanja od javnih rasprava);
- Unaprijediti znanja predstavnika NVO i građana o mehanizmima učešća i mogućnostima njihovog uticaja na procese donošenje odluka;
- Unaprijediti transparentnost procesa javnog konsultovanja putem objavljivanja i proaktivnog promovisanja javnih poziva za prethodno konsultovanja i javnih poziva za organizovanje javnih rasprava;

- U okviru posebnih rubrika „Javne rasprave” na sajtovima opština potrebno je redovno i na sistematizovan način objavljivati sva dokumenta o javnim raspravama (javne pozive, programe javnih rasprava, nacрте dokumenata, zaključke o utvrđivanju nacрта i izvještaje sa javnih rasprava);
- Osim redovnog objavljivanja svih izvještaja sa javnih rasprava na sajtu, potrebno je iste dostaviti učesnicima javnih rasprava, kako bi se povećalo interesovanje građana i NVO za korišćenje ovog mehanizma. Izvještaji treba da sadrže detaljan pregled svih prispjelih komentara, predloga ili sugestija učesnika javne rasprave, rezime komentara i stavova o prihvatanju, odnosno razlozima neprihvatanja.
- Organizovati javne rasprave u prostorijama koje su prilagođene osobama sa invaliditetom. Takođe, potrebno je prilagoditi internet prezentacija opština osobama sa oštećenim vidom.

Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

- Unaprijediti normativni okvir za učešće NVO predstavnika u radnim grupama ili drugim radnim tijelima koje obrazuje predsjednik opštine ili starješina organa lokalne uprave za pripremu propisa i opštih akata, izradu projekata, planova i programa razvoja i sl. U tom kontekstu, neophodno je da 18 opština donesu odluke kojima se detaljno reguliše proces izbora predstavnika NVO i kriterijumi za njihov izbor u radnim grupama i drugim radnim tijelima. U cilju njihovog donošenja može da posluži Model Odluke o učešću predstavnika NVO u radnim grupama koji su pripremili Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština i NVO.

Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.;

- Redovnije organizovati sastanke predsjednika opštine i predsjednika Skupštine opštine sa predstavnicima lokalnih NVO, što je i pravna obaveza u skladu sa Statutima i Poslovnica o radu SO;
- Češće organizovati zajedničke javne rasprave, posebno u kontekstu donošenja onih odluka koji se tiču saradnje NVO i opština, jer kroz zajednički angažman predstavnika oba sektora može se unaprijediti i posjećenost ovih događaja i kvalitet rasprave.

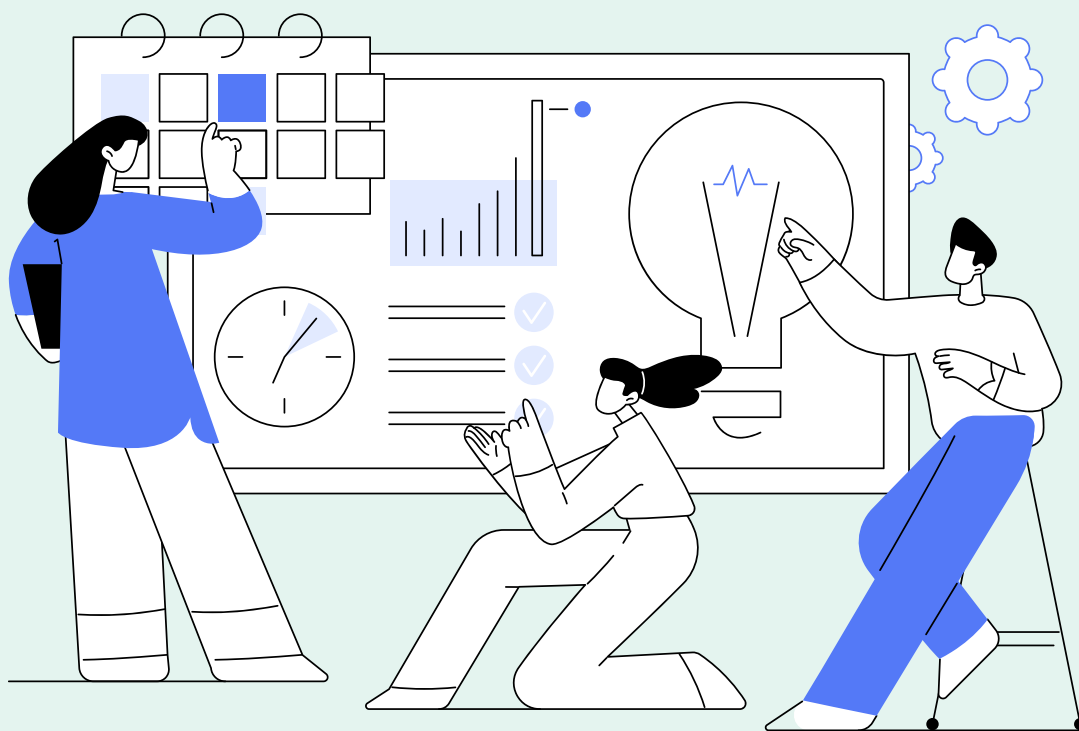

Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

- U cilju transparentnosti ovog oblika saradnje i jednakog odnosa lokalne uprave prema svim lokalnim NVO, neophodno je da 23 opštine donesu opšte lokalne akte kojima će regulisati proces davanja prostorija NVO na besplatno korišćenje, tj. odluke o davanju na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. U tom pogledu, može da posluži Model Odluke o postupku davanja na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade koji su pripremili MJU, Zajednica opština i CRNVO.
- Razmisliti o mogućnosti davanja ili adaptacije prostorija za zajedničko korišćenje više nevladinih organizacija, kako bi se smanjili troškovi održavanja i povezale organizacije.

Korišćenje instituta “slobodna stolica”

- Potrebno je pojednostaviti proceduru učešća predstavnika NVO u radu sjednica skupština opština, odnosno korišćenje instituta „slobodna stolica” ali i uskladiti dio Poslovnika o radu Skupštine, u dijelu koji se odnosi na učešće NVO u radu skupština, sa preporukama Zajednice opština u skladu sa Anexom Modela „Poslovnika o radu Skupštine Opštine”;
- Objavljivati uredno prije skupštinskih sjednica javne pozive NVO za prijavljivanje učešća na sjednicama Skupštine, kao i materijale za sjednice skupštine o omogućiti njihovo preuzimanje, kako bi se stvorili uslovi za veću informisanost predstavnika NVO o temama o kojima raspravlja lokalni parlament, te povećao procenat učešća predstavnika NVO u radu lokalnog parlamenta.

1. NALAZI ISTRAŽIVANJA PO OPŠTINAMA

OPŠTINA ANDRIJEVICA

Prema podacima iz registra NVO koje vodi Ministarstvo javne uprave, na teritoriji opštine Andrijevica zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovane su 56 NVO, od kojih je samo jedna fondacija, a ostale su udruženja.

Pregled usvojenih dokumenta kojima se uređuju pojedini oblici saradnje opštine Andrijevica i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
ANDRIJEVICA	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 032/18 od 18.09.2018	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/14 od 09.07.2014, 009/17 od 13.03.2017.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/20 od 20.05.2020.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 022/05 od 08.07.2005, "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 028/17 od 30.06.2017, 048/20 od 31.12.2020.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 022/05 od 08.07.2005, "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 028/17 od 30.06.2017, 048/20 od 31.12.2020)	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/14 od 09.07.2014

1. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

• Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

Opština Andrijevica informiše nevladine organizacije o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor prvenstveno preko internet stranice opštine, lokalnog radio emitera (Radio Andrijevica), zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (Instagram, Facebook, Twitter), oglasne table u prostorijama Opštine kao i preko dnevnih novina. Na web sajtu opštine **postoji posebna rubrika – link NVO**, na kojem objavljuju sve informacije vezane za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija (javni konkurs, aplikaciona forma, odluka o raspodjeli itd.), ali u navedenoj rubrici nijesu objavljene informacije vezane na 2023. godinu.

• Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Andrijevica tokom 2023. godine bila je javna rasprava.

Na internet stranici opštine Andrijevice objavljena su 4 poziva za javnu raspravu, od kojih su 3 poziva odnosila na izradu opštih akata, dok se jedan poziv odnosio na davanje saglasnosti na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i prateći dokumenti (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave). RIA analiza nije bilo. Zakonski rok za trajanje javne rasprave ispoštovan je u sva četiri poziva, pa su građani imali 15 dana za davanje primjedbi i sugestija. Izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu opštine, dok su dva izvještaja dostavljena putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama. Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, ovaj mehanizam nije bio korišten.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Tokom izvještajnog perioda nije bilo javno dostupnih poziva za izbor predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe za izradu akata, kao ni rješenja o formiranju radnih grupa za izradu akata, što navodi na zaključak da u ovoj opštini nijesu formirane radne grupe u kojima se učestvovali predstavnici NVO. Takođe, ne postoji lokalna odluka koja na detaljan i transparentan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe grupe ili druga radna tijela koja obrazuje opština.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2014. godine, ali nisu dostupne informacije da li je Savjet i formiran. Javno je dostupan poziv za predlaganje predstavnika/ca nevladinih organizacija za člana/icu komisije za finansiranje projekata nevladinih organizacija, ali ne postoji javno dostupna informacija da li su predstavnici NVO učestvovali u radu komisije u 2023. godini.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Tokom 2023. godine, prema informacijama dobijenim po odgovoru na zahtjev za slobodan pristup informacijama, kao i javno dostupnim informacijama nije bilo aktivnosti koje su zajednički organizovane. Takođe, u izvještajnom periodu nije bio organizovan ni jedan sastanak predstavnika opštine sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Andrijevice ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korištenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Prema informacijama dobijenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, Opština Andrijevića u 2023. godini nije objavljivala pozive za NVO koje imaju sjedište na području Opštine Andrijevića da prijave zainteresovanost za učešće u radu Skupštine, odnosno, nije bilo poziva za korišćenje instituta „Slobodna stolica”.

OPŠTINA BAR

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Bar, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 397 NVO, od kojih su 370 udruženja, 18 fondacija i 9 predstavništva stranih organizacija.

Pregled usvojenih dokumenta kojima se uređuju pojedini oblici saradnje opštine Andrijevića i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
BAR	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 037/18 od 19.10.2018	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 006/18 od 14.02.2018.	“Službeni list RCG - opštinski propisi”, br. 033/05 od 28.10.2005, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 027/12 od 20.08.2012.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 023/20 od 03.07.2020.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 046/18 od 17.12.2018	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 040/12 od 31.12.2012

2. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Bar informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima putem web sajta opštine, zvaničnih naloga na društvenim mrežama, lokalnog radio emitera, infobar.me internet prezentacije, dnevnih novina i oglasne table u prostorijama Opštine Bar. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika za NVO**, a većina informacija nije adekvatno naslovljeno, što otežava pretraživanje.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Tokom 2023. godine, prema dostupnim informacijama, organi lokalne uprave su organizovali 9 „predhodnih konsultacija“. Najveći broj poziva (8) za predhodne konsultacije odnosio se na odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, dok se jedan poziv odnosio na nacrt Odluke o budžetu opštine za predstojeću godinu. Za ovaj poziv je javno dostupan i izvještaj sa predhodnih konsultacija. Prema dostupnim informacijama, Opština Bar je u 2023. godini objavila 23 poziva za javne rasprave. 14 poziva za javne rasprave odnosilo se na izradu nacrtu akata. Objavljeno je 6 izvještaja sa javnih rasprava. Pored javnih poziva javne rasprave koje su se odnosile na nacрте akte objavljeno je i 9 poziva za javne rasprave koje su se ticale davanja saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu. Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i prateći dokumenti (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave). Sve javne rasprave trajale su 15 dana, u skladu sa zakonskim minimalnim rokom trajanja. Dostupni izvještaji sa javnih rasprava sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga.

Opština Bar je pored ovih poziva imala i dva poziva za saradnju - za dostavljanje ponuda za sprovođenje aktivnosti za dva lokalna akciona plana (Akcioni plan za poboljšanje života LGBTQ+ osoba u opštini Bar i Akcioni plan dječije i socijalne zaštite i unapređenja socijalne inkluzije).

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Bar nema usvojen opšti akt/odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće predstavnika NVO u radnim grupama i drugim radnim tijelima. Prema dostupnim informacijama, tokom 2023. godine, objavljen je 1 poziv za predlaganje člana NVO u radnu grupu za izradu normativnog akta -Akcionog plana za mlade, kao i 3 poziva za učešće NVO u drugim radnim tijelima: komisiji za materijalna davanja, operativnom multisektorskom timu za kontinuirano praćenje socijalne situacije i lokalnom timu za prevenciju nasilja nad djecom i mladima.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2012. godine, ali nisu dostupne informacije da li je Savjet formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Predsjednik opštine Bar održao je jedan sastanak sa predstavnicima NVO povodom potpisivanja ugovora sklopljenih na osnovu konkursa za raspodjelu sredstava, dok je Sekretarijat za kulturu u saradnji sa NVU „Arlekin“ organizovao projekciju dokumentarnog filma „Šejla“ povodom međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Bar, ne posjeduje akt kojim bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Skupština opštine Bar je u 10. januara 2023. godini objavila jedinstveni javni poziv nevladinim organizacijama koje imaju sjedište na području opštine Bar da prijave zainteresovanost za učešće u radu skupštine, ali NVO nisu izrazile zainteresovanost da uzmu učešće korištenjem instituta „slobodna stolica“.

OPŠTINA BERANE

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Berane zaključno sa 31. decembrom 2020. godine, registrovano je 243 NVO, od kojih su 234 udruženja, 5 fondacije i 4 predstavništva stranih nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
BERANE	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/18 od 23.11.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/19 od 11.06.2019, 054/19 od 30.12.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/12 od 17.07.2012.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 021/05 od 28.06.2005.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/19 od 11.06.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/16 od 25.08.2016.

3. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Berane informiše nevladin sektor o svim značajnim aktivnostima putem web sajta opštine, lokalnog radio servisa Radio Berane, profila društvenih mreža opštine (fejsbuk, Instagram, Twiter, YouTube), oglasne table u zgradi opštine i portala beraneonline.me.

Na web sajtu opštine imaju **posebnu rubriku pod nazivom „NVO”**, gdje su objavljeni dokumenti koji na lokalnom i nacionalnom nivou regulišu djelovanje NVO i saradnju sa opštinom i drugim državnim organima, zatim najvažnije nacionalne strategije i lokalni planovi. Do 2022. godine je dostupna i sva dokumentacija u vezi finansiranja projekata NVO iz budžeta opštine po godinama (konkursi, pozivi za konsultacije NVO u cilju utvrđivanja prioriternih oblasti, odluke o prioriternim oblastima, projektni formulari, rang liste projekata, odluke o raspodjeli sredstava, zaključeni ugovori sa NVO i podržani projekti, izvještaji o realizovanim projektima, kao i druge informacije vezane za proces raspodjele), dok je za 2023. godinu dostupn samo javni poziv za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Opština Berane je prilikom izrade lokalnih akata koristila oba predviđena mehanizma konsultovanja. U 2023. godini, Opština Berane objavila je 8 poziva za prethodne konsultacije. Prethodne konsultacije kao oblik konsultovanja nevladinih organizacija i organa lokalne uprave su korišćene pri izradi jednog nacrta akta – Odluka o strateškom razvoju opštine Berane 2024-2031, dok se preostalih sedam poziva za konsultacija odnosilo na odlučivanju o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Prema dostupnim informacijama, izvještaja sa prethodnih konsultacija nije bilo. Kada su u pitanju javne rasprave, po dostupnim informacijama Opština Berane je u 2023. godini objavila 18 poziva za javnu raspravu. Od 18 poziva, 3 javne rasprave organizovane su za davanje saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu, a 15 za nacрте odluka. Navedeni nacrti su zajedno sa pozivom za javne rasprave, planom javne rasprave i zaključkom objavljeni na sajtu. Svaki poziv za javnu raspravu bio je u trajanju od zakonski propisanih 15 dana. Međutim, javno je dostupan samo jedan izvještaja sa javne rasprave. Izvještaji o sprovedenim raspravama nisu dostavljeni ni putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Uvidom u dostupni izvještaju koji je objavljen nakon provedene javne rasprave za Nacrt lokalnog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u opštini Berane, možemo naći informacije o učesnicima, kao i o dostavljenim prijedlozima i sugestijama.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Tokom 2023. godine opština Berane objavila je 4 poziva nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za učešće u 4 različite radne grupe za izradu normativnih akata. Zbog nedovoljnog interesovanja nevladinih organizacija jedan od ovih poziva je i ponovljen. Treba konstatovati da Opština Berane nije donijela opšti lokalni akt/ odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela iako je bilo planirano da se Odluka o učešću predstavnika NVO u radne grupe i radna tijela donese u III kvartalu 2021 godine. Kada je u pitanju funkcionisanje Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO, odluka o osnivanju Savjeta je usvojena 2016. godine, ali ne postoji javno dostupna informacija o formiranju novog Savjeta nakon što je članovima ovog tijela je istekao mandat 2020. godine.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema javno dostupnim podacima, nemamo informacije o sastancima Predsjednika skupštine opštine ili Predsjednika opštine sa predstavnicima NVO, kao ni o zajednički realizovanim aktivnostima.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

U ovoj opštini nije usvojen opšti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i način raspodjele prostoriya koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija o nevladinim organizacijama koje koriste prostorije opštine ili javnih ustanova kojima je opština osnivač, te ove informacije nisu dostavljene ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Opština Berane je u 2023. godini objavila 3 poziva za nevladine organizacije da prijave učešće u radu sjednica skupštine opštine. Prema dostupnim informacijama, NVO sa teritorije opštine Berane nijesu dostavljale prijave za učešće u radu sjednica Skupštine Opštine Berane, pa samim tim nijesu koristile institut „slobodne stolice”.

OPŠTINA BIJELO POLJE

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Bijelo Polje, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 332 NVO, među kojima je 326 udruženja, 4 fondacije i 2 predstavništva stranih nevladinih organizacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje opštine Bijelo Polje i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	Odluka o učešću NVO predstavnika u radnim grupama
BIJELO POLJE	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 019/18 od 08.06.2018.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 004/17 od 01.02.2017.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 034/11 od 18.11.2011.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 005/13 od 28.01.2013.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 019/18 od 08.06.2018, 042/20 od 10.12.2020. “Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 030/21 od 24.09.2021	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 034/11 od 18.11.2011.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 001/20 od 03.01.2020.

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Bijelo Polje informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima putem web sajta opštine, lokalnih medija (Radio Bijelo Polje, Radio Adriatic, Radio Laki), društvenih mreža (fejsbuk, Instagram, twiter, viber grupe), oglasne table u zgradi opštine i informatora. Takođe elektronski mediji koji svoju djelatnost obavljaju na području Bijelog Polja prenose sve događaje, aktivnosti, objavljuju pozive za NVO a to su Vijesti iz Bijelog Polja, Bijelopoljeonline, Kodex, Portal Sjever CG, BPMegafon, Infomedija i drugi. Na web sajtu opštine je kreirana posebna rubrika pod nazivom „nevladine organizacije”, gdje su u predhodnom periodu bile objavljivani dokumenta koja se tiču finansiranja NVO projekata (odluke o raspodjeli sredstava, rang liste, odluke o određivanju visine sredstava za finansiranje projekata NVO i utvrđivanju prioritetnih oblasti, javni konkursi itd), dok za 2023. na ovom linku nisu dostupne ove vrste informacija. Na sajtu je objavljen i spisak NVO koje imaju sjedište na teritorije opštine Bijelo Polje, a postoji i link koji se odnosi na Savjet za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija, međutim dostupna je samo informacija o zadacima savjeta i Odluka o osnivanju Savjeta.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavne forme konsultovanja NVO prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine koje je koristila opština Bijelo Polje tokom 2023. godine bile su javne rasprave. Nema javno dostupnih informacija da je provedeno prethodno konsultovanje za neki od akata koji su donesen u toku 2023. godine. Prema dostupnim informacijama, opština Bijelo Polje je u izveštajnom periodu objavila 10 poziva za javnu raspravu. Pozivi su sadržali sve informacije o vremenu trajanja javne rasprave, datumu održavanja centralne javne rasprave, načinu i mjestu podnošenja prijedloga komentara i sugestija. Uz poziv za javnu raspravu javno je dostupan nacrt-prijedlog dokumenta koji se stavlja na javnu raspravu. Prilikom organizacije same javne rasprave izrađene su liste učesnika/ca koje nijesu javno dostupne i ne nalaze se na web sajtu Opštine Bijelo Polje. Od ukupno 10 objavljenih poziva na web sajtu Opštine i sprovedenih javnih rasprava, na sajtu su objavljeni izvještaji sa svega 4 javne rasprave.

Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima

Opština Bijelo Polje je jedna od rijetkih koja je usvojila lokalni akt koji detaljno reguliše ovaj oblik saradnje - Odluku o učešću NVO predstavnika u radnim grupama. U 2023. godini nadležni lokalni organi objavili su ukupno 8 (osam) poziva za uključivanje predstavnika/ca NVO-a u sastav radnih tijela. Od ukupnog broja poziva dva poziva su ponovljena, zbog nezainteresovanosti predstavnika/ca NVO-a za prijavu u sastav radnih tijela: Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave i Savjet za saradnju sa Nvladinim organizacijama. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2011. godine, a novi saziv Savjeta imenovan je Odlukom od 07.04.2023. godine. Iz navedene odluke se vidi da Savjet ima 5 članova, od kojih je samo jedan predstavik/ca nevladinih organizacija.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema javno dostupnim podacima, nemamo informacije o sastancima Predsjednika skupštine opštine ili Predsjednika opštine sa predstavnicima NVO, kao ni o zajednički realizovanim aktivnostima

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Bijelo Polje nije usvojila Odluku o kriterijumima i uslovima raspodjele prostorija za NVO. Ne postoji javno dostupna informacija o nevladinim organizacijama koje koriste prostorije opštine ili javnih ustanova kojima je opština osnivač, te ove informacije nisu dostavljene ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama. Sa druge strane Opština Bijelo Polje je usvojila odluku o dodjeli sredstava za finansiranje organizacija osoba sa invaliditetom koje čine koaliciju „Savez“ („Sl. list CG-opštinski propisi“, br.23/17,11/18 i 17/20), kojom se dodjeljuju finansijska sredstva za troškove kancelarijskog materijala, troškove komunalija, telefona, prevoza i drugo, sledećim organizacijama:

1. Udruženje paraplegičara Bijelo Polje i Mojkovac,
2. Organizacija slijepih za Bijelo Polje i Mojkovac,
3. Organizacija gluvih i nagluvih Bijelo Polje,
4. Udruženje za podršku osoba sa invaliditetom Bijelo Polje,
5. Udruženje roditelja „Oaza“,
6. Opštinsko udruženje multiple skleroze Bijelo Polje,
7. Društvo za prevenciju moždanog udara „Brain“.

Shodno citiranoj odluci opština Bijelo Polje finansirala rad Nevladinih organizacija u 2023. godini sa ukupno 23850 eura.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Skupština Opštine Bijelo Polje je u toku 2023. godine putem svoje zvanične veb stranice uputila 6 (šest) poziva za učešće u radu sjednica Skupštine Opštine Bijelo Polje. Od ukupnog broja održanih sjednica, i ukupno 6 (šest poziva) upućenih nevladinim organizacijama za učešće u radu sjednica Skupštine Opštine Bijelo Polje, svega je jedan predstavnik NVO učestvovao u radu VI sjednice Skupštine Opštine Bijelo Polje održane 16.02.2023.godine. U izvještaju sa održane sjednice su navedeni podaci koji se odnose na učešće predstavnika iz reda NVO-a u radu Skupštine sa kratkim informacijama o temama o kojima je imao izlaganje predstavnik NVO-a. Nadalje, blagovremeno predstavnik NVO –a je dobio uredno poziv za sjednicu Skupštine sa pratećim materijalom vezanim za tačku dnevnog reda za koju je u prijavi predstavnik NVO-a iskazao interesovanje.

OPŠTINA BUDVA

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Budva, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 256 NVO, od kojih su 234 udruženja, 17 fondacija i 5 predstavništva stranih organizacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje opštine Budva i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	Odluka o davanju na korišćenje imovine u vlasništvu Opštine nevladinim organizacijama
BUDVA	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/19	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 043/20 od 18.12.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/12 od 18.04.2012.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 050/19 od 11.12.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/19 od 25.10.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/12 od 18.04.2012.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 006/21 od 17.03.2021.

5. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Budva informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima putem internet prezentacije, lokalne RTV (RTV Budva), zvaničnih naloga na društvenim mrežama, budva.com internet prezentacije, dnevnih novina i oglasnih tabli u prostorijama Opštine Budva. Na zvaničnoj internet prezentaciji **postoji posebna rubrika rezervisana za informacije koje se tiču nevladinog sektora**. Ovdje se može naći evidencija NVO sa kojima je opština „uspostavila saradnju” sa kontakt podacima, kao i rubrike za koje je predviđeno da sadrže informacije vezane za novosti, dokumente, projekte i izvještaje (konkursp, odluke o raspodjeli sredstava, zaključene ugovore sa NVO i podržane projekte, izvještaje o realizovanim projektima, pozive za obuke koje organizuje opština). Dokumentacija dostupna u ovim rubrikama nije ažurirana, pa tako su posljednje informacije vezane za projekte i izvještaje iz 2014. godine, dok za 2023. godinu nema objavljene ni jedne informacije koja se odnosi na proces raspodjele sredstava, te u rubrici „dokumenta” među taksativno navedenim folderima po godinama, ne postoji folder koji bi sadržao informacije za 2023. godinu. U rubrici NOVOSTI koja je takođe u sklopu rubrike NVO, dostupan je mali broj informacija koje se tiču 2023. godine.

- Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Opština Budva je jedna od samo nekolicine opština koja je u značajnom obimu koristila oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Tako je prema javno dostupnim informacijama, opština Budva objavila javne pozive za 17 prethodnih konsultacija, za koje je dostupno 12 izvještaja. Poziva za javnu raspravu bilo je 14, a uz 13 poziva je zajedno sa pozivom za javnu raspravu objavljeni planovi javne rasprave i nacrti dokumenta koji se stavljaju na javnu raspravu.

Svaki poziv za javnu raspravu bio je u trajanju od zakonski propisanih 15 dana. U 2023. godini objavljeno je 10 izvještaja sa javnih rasprava, dok su ostali objavljeni u 2024. godini. Dostupni izvještaji sa javnih rasprava sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga.

Sajt opštine posjeduje posebnu rubriku koja se odnosi na javne rasprave, ali su u ovom dijelu sajta posljednje objavljene informacije iz 2020. godine, te se pored ovih informacija može vidjeti i pet posljednjih objava, koje se nužno ne odnose na javne rasprave. Opština Budva sistematično, po godinama, objavljuje podatke vezane za sprovođenje postupaka i odlučivanja po zahtjevima o potrebi procjene uticaja za projekte koji mogu imati uticaja na životnu sredinu kao i postupcima davanja saglasnosti na elaborate. U rubrici „zaštita životne sredine“ taksativno su navedene kompanije koje su za određenu godinu dostavile zahtjeve za potrebu o odlučivanju i elaborate na uvid za davanje saglasnosti, ali da bi se našle ove informacije potrebno je u rubrici „lokalna uprava“ odabrati rubriku „sekretarijat za urbanizam i održivi razvoj“ obzirom da se opštom pretragom ne može doći do potrebne informacije ukoliko se ne upiše tačan naziv dokumenta.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Budva je u 2023. godini objavila jedan javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje predstavnika/ca za učešće u radnoj grupi i za izradu nacrtu Lokalnog akcionog plana za mlade za 2024. godinu. Kada je u pitanju funkcionisanje Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO, odluka o osnivanju Savjeta je usvojena 2012. godine. Javno je dostupna i poziv za predlaganje predstavnika NVO u Savjetu iz decembra 2019. godine, kao i informacija objavljena na portalu Radio Budva iz 2024. godine u kojoj se navodi da se „uskoro može očekivati osnivanje Savjeta“[1].

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, u Opštini Budva u 2023. godini nije bilo sastanaka Predsjednika opštine, Predsjednika Skupštine opštine ili starješina organa sa predstavnicima NVO.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Budva je jedna od rijetkih opština koja je usvojila Odluku o davanju prostorija u vlasništvu opštine u zakup NVO bez naknade. Odluka je usvojena 2021. godine, ali iako postoje pouzdane informacije da je bar jedna NVO dobila prostor na korištenje[2], ova vrsta informacije nije dostupna na web sajtu opštine, takođe odgovor na ovo pitanje nije dostavljen ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta „slobodna stolica“**

Skupština Opštine Budva u 2023. godini nije objavljivala pozive za korištenje mehanizma „slobodna stolica“.

1 <https://www.rtvbudva.me/vijesti/predstavnici-nvo-mogu-da-ucestvuj-u-rad-u-so-budva-/76240>

2 <https://www.faktcg.org/opremimo-puzevu-kucicu/>

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji Prijestonice Cetinje, zaključno sa 31. decembrom 2020. godine, registrovano je 182 NVO, od kojih su 170 udruženja i 12 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Prijestonice Cetinje i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o uslovima i postupku finansiranja projekata i programa nevladinih organizacija	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	Odluka o učešću NVO predstavnika u radnim grupama
CETINJE	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 049/18 od 27.12.2018, 009/19 od 28.02.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 036/20 od 14.10.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 036/20 od 14.10.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 017/19 od 25.04.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 017/19 od 25.04.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/15 od 16.06.2015.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 036/20 od 14.10.2020.

6. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Priestonica Cetinje informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem web sajta opštine. Javni pozivi se objavljuju putem internet stranice, jedne dnevne novine i putem lokalnog radio servisa. Takođe, u cilju informisanja NVO sektora, kao i ostale zainteresovane javnosti, Priestonica Cetinje koristi društvene mreže (fejsbuk, Instagram, tviter), oglasnu tablu u prostorijama opštine kao i internet portal cetinjskilst.com. Na sajtu Priestonice je **kreirana posebna rubrika pod nazivom „Civilni sektor”**, na kojoj se nalazi spisak aktivnih NVO koje imaju sjedište na teritoriji opštine, podaci o odgovornom licu i kontakt podaci, kao i informacija o službenicima zaduženim za rad sa NVO.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila Priestonica Cetinje tokom 2023. Godine, bila je javna rasprava. Na internet stranici Priestonice objavljeno je 10 poziva za javnu raspravu, od kojih se 9 poziva odnosilo na izradu opštih akata, dok se jedan poziv odnosio na davanje saglasnosti na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i prateći dokumenti (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave). RIA analiza nije bilo.

Zakonski rok za trajanje javne rasprave ispoštovan za sve javne rasprave, pa su građani imali 15 dana za davanje primjedbi i sugestija. Na sajtu opštine dostupno je sedam izvještaja o provedenoj javnoj raspravi. Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima oštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, objavljen je samo jedan poziv i to za davanje saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Prijestonica Cetinje u 2023. godini nije objavljivala pozive za učešće predstavnika NVO u radnim grupama za izradu normativnih akata. Javno je dostupna Odluka o osnivanju Savjeta, usvojena 2015. godine. Takođe dostupan je i poziv za predlaganje predstavnika NVO u Savjet iz decembra 2019., kao i Odluka o prestanku mandata člana Savjeta za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija iz decembra 2023. godine. Kada je u pitanju funkcionisanje Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO, prema dostupnim informacijama u 2023. godini organizovana su 2 satanka Savjeta za saradnju i predstavnika NVO sektora.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, u Prijestonici u 2023. godini nije bilo sastanaka Predsjednika opštine, Predsjednika Skupštine opštine ili starješina sa predstavnicima NVO.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Prijestonica Cetinje nije usvojila Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Opština Cetinje je za 2023. godinu, prije početka rada Skupštine, objavila opšti javni poziv nevladinim organizacijama da podnesu prijave za učešće u radu Skupštine Prijestonice Cetinje, a potom je objavila i sedam pojedinačnih poziva za aktuelne sjednice. Prema dostupnim informacijama, na pozive se prijavila jedna NVO koja ispunjava uslove za korišćenje ovog instituta, te je njen predstavnik učestvovao u radu jedne sjednice.

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Dnilovgrad, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 143 NVO, od kojih su 136 udruženja i 7 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Danilovgrad i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
DANILO-VGRAD	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 043/18 od 28.11.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19 od 18.04.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 043/19 od 01.11.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 045/20 od 28.12.2020.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 046/06 od 06.12.2006, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 035/09 od 09.11.2009, 001/13 od 03.01.2013.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/16 od 24.06.2016.

7. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Danilovgrad svoje građane o značajnim stvarima informiše prvenstveno preko zvanične internet prezentacije, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) lokalnog radio emitera, oglasne table u prostorijama opštine, dnevnih novina, kao i preko portala volimdanilovgrad.me. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika za NVO.**

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nactima opštih akata koje donosi skupština**

U 2023. godini u značajnom obimu korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrta lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Prema dostupnim informacijama, najveći broj prethodnih konsultacija i javnih rasprava odnosilo na odlučivanju o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Pa je tako objavljeno 13 poziva za konsultacije pri odlučivanju o potrebi izrade elaborate procjene uticaja na životnu sredinu i 7 javnih poziva za davanje saglasnosti na priložene elaborate (javnih rasprava).

Opština Danilovgrad je uz pozive za javnu raspravu objavljivala i prateće dokumente (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave). Kada je u pitanju odlučivanje o normativnim aktima Opština Danilovgrad, prema dostupnim informacijama, nije obavljala pozive za prethodne konsultacije, dok su objavljena 4 poziva za javnu raspravu. Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i prateći dokumenti (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave), kao i izvještaji sa istih. Zakonski rok za trajanje javne rasprave ispoštovan za sve javne rasprave, pa su građani imali 15 dana za davanje primjedbi i sugestija.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Danilovgrad nije donijela opšti lokalni akt/ odluka kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela. Prema dostupnim informacijama, objavljen je 1 poziv za učešće NVO u radnoj grupi, kao i 4 poziva za učešće predstavnika NVO u Komisiji za ocjenu elaborata procjene uticaja na životnu sredinu. Javno je dostupna Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO usvojena 2016. godine, ali ne postoje informacije da je Savjet formiran, odnosno da su imenovani članovi Savjeta.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama Opština Danilovgrad je u 2023. godini organizovala više sastanaka sa predstavnicima NVO. Predsjednik Skupštine opštine, kao i Predsjednik Opštine održali su sastanke sa predstavnicima NVO. Takođe je i Glavni administrator Opštine Danilovgrad održao dva sastanka sa starješinama organa i predstavnicima NVO, a javno je objavljen i poziv Komisije za raspodjelu sredstava za konsultativni sastanak sa nevladinim organizacijama.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Danilovgrad nije usvojila Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Ne postoje javno dostupni pozivi za učešće NVO u radu Skupštine Opštine Danilovgrad, ali prema dostupnim informacijama, na jednoj od sjednica učestvovao je jedan predstavnik jedne lokalne NVO. Sa ove sjednice dostupan je i zapisnik.

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Gusinje, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 20 NVO, od jedno predstavništvo strane NVO i jedna fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Gusinje i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	Odluka o učešću NVO predstavnika u radnim grupama
GUSINJE	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 003/19 od 17.01.2019.		"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19 od 18.04.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15 od 24.04.2015.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 003/19 od 17.01.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19 od 18.04.2019	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19 od 18.04.2019

8. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Gusinje informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno preko internet prezentacije opštine, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) lokalnog radio emitera, oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina i internet prezentacije gusinje-plav.com. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika za NVO**. Pored navedenog, iako internet prezentacija ima posebnu rubriku koja se odnosi na javne rasprave, u njoj nije objavljena ni jedna informacija. Najveći dio informacija objavljuje se u rubrici „vijesti“, uključujući i informacije o različitim javnim pozivima.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Opština Gusinje od 2019. godine ima usvojenu Odluku o učešću predstavnika NVO u radnim grupama. Prema dostupnim informacijama Opština Gusinje je u 2023. godini imala 1 poziv za prethodne konsultacije, koje su se ticale odlučivanja o potrebi izrade elaborata uticaja na životnu sredinu. Kada su javne rasprave u pitanju, objavljen je jedan poziv za javnu raspravu. Uz poziv za javnu raspravu objavljen je program javne rasprave, ali ne i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave. Objavljen je i izvještaji o provedenoj javnoj raspravi, ali ne sadrži dovoljno informacija o učesnicima, pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao ni odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga. Zakonski rok za trajanje javne rasprave ispoštovan za sve javne rasprave, pa su građani imali 15 dana za davanje primjedbi i sugestija

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

U 2023. godini, prema dostupnim informacijama, Opština Gusinje nije objavljivala pozive za učešće predstavnika NVO u radnim tijelima i grupama. Javno je dostupna Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO usvojena 2019. godine, kao i Odluka o imenovanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija iz 2021. Međutim, nema javno dostupnih informacija o funkcionisanju i aktivnostima Savjeta za saradnju NVO i lokalne samouprave.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, kada su u pitanju sastanci sa predstavnicima NVO, u 2023. bilo je više sastanaka Predsjednika Skupštine sa predstavnicima lokalnih NVO i predstavnicima NVO iz dijaspore. Prema dostupnim informacijama, u Opštini Gusinje u 2023. godini nije bilo sastanaka Predsjednika opštine, Glavnog administratora opštine ili starješina organa sa predstavnicima NVO.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Gusinje nije usvojila Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Po dostupnim informacijama, u 2023. godini, Skupština Opštine Gusinje nije raspisivala poziv za prijavu učešća predstavnika NVO u radu sjednica Skupštine Opštine Gusinje.

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Herceg Novi, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 348 NVO, od kojih su 3 predstavništva stranih organizacija i 14 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Herceg Novi i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o učešću NVO predstavnika u radnim grupama
HERCEG NOVI	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/19 od 09.01.2019, 037/19 od 09.09.2019, 006/20 od 13.02.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/16 od 13.01.2016, 012/17 od 27.03.2017.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/21 od 07.05.2021.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/18 od 09.01.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/19 od 09.01.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/21 od 07.05.2021.

9. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Herceg Novi informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno preko zvanične internet prezentacije, kao i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (Instagram, Facebook, Twitter), a takođe i preko oglasnih tabli u prostorijama Opštine. Opština Herceg Novi informisanje javnosti obavlja i preko lokalnog radio difuznog servisa „RTV Herceg Novi“ i preko dnevnih novina. Informacije koje Opština Herceg Novi mogu se pronaći i na nezavisnim internet portalima – Novski portal i Hercegnovska svaštara i preko Radija Jadran. Na zvaničnoj internet prezentaciji **nema posebne rubrike koja se tiče informacija od značaja za nevladine organizacije**, već se dio informacija prvenstveno nalazi u rubrici lokalne samouprave u dijelu naznačenom Sekretarijat za društvene djelatnosti i međunarodnu saradnju.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Herceg Novi tokom 2023. godine bila je javna rasprava. Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva

u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, prema dostupnim informacijama, u 2023. godini, nije objavljen ni jedan poziv za prethodne konsultacije. Objavljeno je 5 poziva za javnu raspravu za davanje sugestija, prijedloga i primjedbi na nacрте normativnih akata od 37 odluka koje je skupština donijela u 2023. godini . Uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana, a sa ovih 5 javnih rasprava objavljena su 4 izvještaja. Dostupni izvještaji sa javnih rasprava sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga. Prema izvještajima uviđa se i određena aktivnost i učešće nevladinih organizacija i građana u davanju sugestija i primjedbi na nacрте akata.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Herceg Novi od 2021. godine ima usvojenu Odluku o učešću predstavnika NVO u radnim grupama, kojom je detaljno regulisala uslove i postupak izbora predstavnika NVO u radne grupe koje obrazuje predsjednik opštine ili starješina organa lokalne uprave. Opština Herceg Novi je prema dostupnim informacijama u 2023. godini objavila jedan poziv za predlaganje predstavnika nevladinih organizacija za člana radne grupe. Pored poziva, dostupno je obavještenje o imenovanju 16 članova radne grupe, ali se iz istog ne može vidjeti da li je neki od kandidata predstavnik nevladinih organizacija. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, nema javno dostupnih informacija o formiranju istog.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Kada su sastanci u pitanju, prema dostupnim informacijama, u Opštini Herceg Novi, postoji veća aktivnost u odnosu na druge opštine, u pogledu organizovanja susreta i sastanaka organa lokalne samouprave i nevladinih organizacija. Predsjednik Skupštine Opštine je zajedno sa Sekretarijatom za društvene djelatnosti i međunarodnu saradnju organizovao radni sastanak sa 18 predstavnika hercegnovskih nevladinih organizacija. Predsjednik Opštine je tokom 2023. godine održao brojne pojedinačne sastanke sa mnogim predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija . Takođe, Sekretarijat za društvene djelatnosti i međunarodnu saradnju je održao 27 pojedinačna sastanaka sa predstavnicima iz 20 lokalnih nevladinih organizacija .

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Herceg Novi, kao ni većina ostalih opština, nema usvojenu Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Prema informacija dobijenim kroz odgovoru na zahtjev za slobodan pristup informacijama, Opština Herceg Novi, u 2023. godini, nije davala prostorije u vlasništvu Opštine nevladinim organizacijama na korišćenje.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Prema dostupnim informacijama, Opština Herceg Novi, u 2023. godini nije objavljivala pozive nevladinim organizacijama da uzmu učešće u radu skupštine opštine i da prisustvuju sjednicama lokalnog parlamenta. Prema dostupnim informacijama, određene nevladine organizacije su pokušale da ostvare pravo na korišćenje „slobodne stolice“ slanjem prijave za učešće nezavisno od nepostojanja javnog poziva, ali su ti zahtjevi odbijani od strane Skupštine Opštine.

OPŠTINA KOLAŠIN

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Kolašin, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 81 NVO, od kojih su 3 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Kolašin i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
KOLAŠIN	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 024/19 od 26.06.2019.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 012/12 od 11.04.2012.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 012/12 od 11.04.2012.	“Službeni list RCG - opštinski propisi”, br. 023/05 od 19.07.2005, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 039/11 od 23.12.2011.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 042/19 od 25.10.2019, 042/20 od 10.12.2020.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 012/12 od 11.04.2012.

10. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Kolašin svoje građane o značajnim stvarima informiše prvenstveno preko zvanične internet prezentacije, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) lokalnog radio emitera, oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Na zvaničnoj internet prezentaciji Opštine Kolašin **postoji rubrika NVO**, ali u njoj se samo može naći registar NVO koji djeluju lokalno u ovoj opštini, kao i 2 dokumenta koja se tiču Odluke o obrazovanju radnih tijela skupštine.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Opština Kolašin je tokom 2023. godine, koristila oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Objavljena su dva poziva za prethodne konsultacije, i oba su se odnosila na odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu. Izvještaji vezani za predhodno konsultovanje nijesu dostupni na sajtu opštine, te nijesu dostavljeni ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama. Kada su javne rasprave u pitanju, Opština Kolašin je objavila 11 poziva, od kojih su 9 poziva odnosilo na davanje sugestija i predloga na nacrt normativnih akata, a 2 poziva odnosila su se na davanje saglasnosti na priloženi elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. RIA analiza nije bilo.

Svaka javna rasprava je podrazumijevala zakonski adekvatno vrijeme za dostavljanje predloga i sugestija. Takođe, izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu opštine, te nijesu dostavljeni ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Kolašin nije usvojila opšti lokalni akt/odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave. Prema dostupnim informacijama u 2023. godini nije bilo poziva za predlaganje predstavnika NVO za učešće u nekoj radnoj grupi. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2012. godine, ali nisu dostupne informacije da li je Savjet i formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, u Opštini Kolašin u 2023. godini nije bilo organizovanih sastanaka Predsjednika opštine, Predsjednika Skupštine opštine ili starješina organa sa predstavnicima NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Kolašin ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema informacijama dobijenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, Opština Kolašin u 2023. godini nije objavljivala pozive za NVO koje imaju sjedište na području opštine da prijave zainteresovanost za učešće u radu Skupštine, odnosno, nije bilo poziva za korišćenje instituta „Slobodna stolica“.

OPŠTINA KOTOR

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Kotor, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 260 NVO, od kojih je 7 predstavništava stranih NVO i 12 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Kotor i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
KOTOR	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/19 od 09.09.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/17 od 11.09.2017, 036/19 od 30.08.2019, 054/19 od 30.12.2019, 011/20 od 19.03.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/17 od 11.09.2017, 036/19 od 30.08.2019, 054/19 od 30.12.2019, 011/20 od 19.03.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 046/19 od 19.11.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 17/23 od 13.04.2023.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/14 od 11.04.2014.

11. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Kotor informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine. Takođe, Opština Kotor informiše građane i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (Instagram, facebook, twitter), kao i preko lokalnog radio emitera (Radio Kotor) i oglasne tabe u prostorijama opštine. Na internet prezentaciji opštine, u okviru rubrike „o Kotoru“ **postoji posebna rubrika koja je naslovljena sa NVO**, u kojoj se može naći registar aktivnih nevladinih organizacija sa sjedištem u Kotoru, kontak informacije o nadležnom sekretarijatu, kao i informacije o raspodjeli sredstava i Odluka o kriterijumima raspodjele sredstava nevladinim organizacijama. Međutim, za 2023. godinu objavljen je veoma ograničen obim informacija (samo dvije informacije koje se tiču: poziva za raspodjelu sredstava u sklopu RELOAD2 projekta i Odluka komisije za raspodjelu sredstava za 2023. godinu). U cilju povećanja transparentnosti rada i bolje interakcije sa građanima/kama, opština Kotor ima posebnu rubriku - Aktivno građanstvo. Građani i civilni sektor može da postavlja pitanja lokalnoj upravi i daje predloge putem e-mail adrese pitajte.opstinu@kotor.me, ali posljednje objavljene informacije na navedenoj stranici sajta su iz 2019. godine.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Tokom 2023. godine, korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Prema dostupnim informacijama, Opština Kotor je objavila 12 poziva za prethodne konsultacije, od kojih je 8 bilo vezano za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu i 4 za izradu normativnih akata. Kada su javne rasprave u pitanju, opštine Kotor je objavila, prema odgovoru iz kancelarije Glavne administratorke, 10 poziva za javnu raspravu za normativne akte. Međutim, detaljnijim pretraživanjem internet prezentacije, opština Kotor je imala još 32 poziva za javnu raspravu, od kojih je 10 bilo za davanje saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu. Svaka javna rasprava imala je adekvatan rok od zakonskih najmanje 15 dana za dostavljanje sugestija, komentara i primjedbi. Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Kada su RIA analize u pitanju, dostupno je 10 RIA analiza. Izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu opštine, dok putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama dostavljena informacija da je pripremljeno 7 izvještaja sa javnih rasprava. Međutim, kako isti nisu dostavljeni, ne možemo govoriti da se radi o javno dostupnim izvještajima. Opština Kotor je objavila i dva poziva sa konsultacije sa nevladinim organizacijama povodom određivanja prioriternih oblasti po kojima će se vršiti finansiranje projekata nevladinih organizacija.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Kotor nije donijela opšti lokalni akt/ odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalni samouprave. U 2023. godini, Opština Kotor je objavila 3 javna poziva za predstavnika nevladinih organizacija za člana nekog radnog tijela za izradu normativnog akta, pa tako su prema dostupnim informacijama, donijeta i rješenja o formiranju ovih radnih tijela iz kojih se vidi po jedan član ovih radnih grupa jeste predstavnik nevladinih organizacija iz Opštine Kotor. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2014. godine, ali Savjet nije formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama i odgovoru na zahtjev za Slobodan pristup informacijama, najveći broj sastanaka i drugih oblika saradnje sa nevladinim organizacijama realizuje se preko Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti, koji svakodnevno održava sastanke sa predstavnicima nevladinih organizacija za potrebe potpisivanja ugovora, prilikom podnošenja zahtjeva za podršku od strane nevladinih organizacija, podnošenja izvještaja o namjenskom trošenju sredstava podrške, kao i radi konsultacija u vezi sa realizacijom projekata, aktivnostima iz oblasti kulturnih manifestacija i slično. Kada su u pitanju sastanci Predsjednice Skupštine sa predstavnicima nevladinih organizacija, u 2023. godini ih nije bilo, a o drugim sastancima nema dostupnih informacija.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Kotor nije usvojila Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje

su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Skupština Opštine Kotor, do sredine 2023. godine, nije imala detaljno uređene načine i uslove učešća nevladinih organizacija u radu sjednica Skupštine opštine Kotor. Ovaj organ tako nije upućivao javne pozive za prijavu učešća na sjednicama, te stoga nije ni bilo prijavljenih kao ni učešća predstavnika nevladinih organizacija po pojedinim tačkama dnevnog reda određenih sjednica Skupštine opštine.

OPŠTINA MOJKOVAC

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Mojkovac, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 54 NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Mojkovac i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
MOJKOVAC	“Službenilist Crne Gore - opštinski propisi”, br. 029/18 od 14.08.2018.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 015/12 od 15.05.2012.	“Službeni list RCG - opštinski propisi”, br. 011/05 od 01.04.2005.	“Službeni list RCG - opštinski propisi”, br. 021/05 od 28.06.2005.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 037/18 od 19.10.2018.	“Službenilist Crne Gore - opštinski propisi”, br. 004/15 od 22.01.2015.

12. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Mojkovac informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima putem web sajta opštine, lokalnog javnog emitera „Radio Mojkovac”, društvenih mreža (fejsbuk i instagrama), oglasne table i dnevnih novina. Opština Mojkovac nevladine organizacije, o pitanjima značajnim za njih, takođe obavještava telefonskim putem.

Na sajtu **imaju posebnu rubriku NVO** na kojoj uglavnom objavljuju informacije vezane za konkurse namjenjene NVO. Opština raspolaže internom bazom podataka sa kontaktima lokalnih NVO, koju koristi u cilju informisanja o različitim pitanjima značajnim za NVO sektor.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Mojkovac tokom 2023. godine bila je javna rasprava. U izvještajnom periodu, obavljena su imala 4 poziva za javnu raspravu. Uz tri poziva objavljeni su i programi javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana, u 3 slučaja, dok je jedna javna rasprava trajala samo 10 dana. Jedan od poziva je bio za produžetak javne rasprave koja je počela u prethodnoj godini. Dostupna su dva izvještaji sa javnih rasprava i oni sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga.

Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, ovaj mehanizam nije bio korišten.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Mojkovac nije usvojila usvojen opšti lokalni akt/ odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela. Prema dostupnim informacijama, u 2023. godini, Opština Mojkovac nije objavljivala pozive nevladinim organizacijama za učešće u radnim grupama za izradu normativnih akata.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela usvojena 2015. godine, je javno dostupna, kao i poziv za predlaganje kandidata za članove savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO iz 2019. godine, ali nisu dostupne informacije da li je Savjet i formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama u 2023. godini, samo je Predsjednik Skupštine Opštine održao jedan sastanak sa predstavnicima NVO. Nema javno dostupnih informacija o sastancima Predsjednika Opštine, Glavnog administrator ili starješina organa sa predstavnicima NVO, te iste nisu dostavljene ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Mojkovac, kao ni većina ostalih opština, nema usvojenu Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Prema informacijama dobijenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, pozive za učešće nevladinih organizacija na sjednicama Skupštine, opštine Opština Mojkovac ne objavljuje javno, već poziva telefonskim putem. Prema dostavljenim informacijama, na sjednicama skupštine opštine u 2023. godini, prisustvovala su 4 nevladine organizacije koje ispunjavaju uslove za korišćenje instituta „slobodna stolica“.

OPŠTINA NIKŠIĆ

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Nikšić, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 576 NVO, od kojih su 17 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Nikšić i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
NIKŠIĆ	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 031/18 od 07.09. 2018.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 053/19 od 27.12.2019.	“Službeni list RCG - opštinski propisi”, br. 029/05 od 27.09.2005, “Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 039/14 od 30.12.2014.	“Službeni list RCG - opštinski propisi”, br. 029/05 od 27.09.2005.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 050/18 od 28.12.2018.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 038/14 od 29.12.2014.

13. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Nikšić informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) lokalnog radio emitera, oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Takođe Opština Nikšić obavještava svoje građane i preko lokalne televizije (TV NIKŠIĆ), kao i preko internet portala onogost.me. Takođe, lokalni službenici informišu nevladine organizacije i preko mejling liste Otvoreni Nikšić. Na zvaničnoj internet prezentaciji **postoji posebna rubrika NVO** na kojoj su objavljena dokumenta i informacije vezana za finansiranje projekata NVO, u kojoj se u posebnim folderima naznačenim po godinama mogu naći informacije o finansiranju projekata nevladinih organizacija i o radu komisiji za raspodjelu sredstava.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Nikšić tokom 2023. godine bila je javna rasprava. U izvještajnom periodu, objavljeno je 11 poziva za javnu raspravu i jedan poziv za predhodne konsultacije. Proces predhodnih konsultacija bio je proveden u procesu donošenja Odluke o pristupanju izradi Lokalnog akcionog plana za biodiverzitet za period od 2024 - 2029. Konsultacije su trajale 15 dana ali nema javno dostupnog izvještaja. Kada su u pitanju javne rasprave, uz 10 poziva za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana, ali nema javno dostupnih izvještaja sa javnih rasprava, niti su dostavljeni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama. Pored ovih poziva, Opština Nikšić je imala i 2 ponovljena poziva za javnu raspravu.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Nikšić nema odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave. Tokom izvještajnog perioda Opština Nikšić je objavila jedan poziv nevladinim organizacijama za predlaganje člana komisije za procjenu elaborata uticaja na životnu sredinu, ali nema javno dostupno rješenja o formiranju radne grupa za izradu akata.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2014. godine, i iz informacije dobijene putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, u 2023. godini je bilo aktivnosti Savjeta. U odgovoru na SPI navedeno je da će Skupština razmatrati izvještaj o radu Savjeta na sjednici 19.03.2024. godine, nakon čega će isti biti objavljen na sajtu Opštine, u dijelu Skupština – akti – Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, ali navedeni dokument nije objavljen ni u septembru 2024. godine.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema informaciji dostavljenoj po zahtjeva za slobodan pristup informacijama, u 2023. godini, bio je realizovan jedan sastanak Predsjednika Skupštine, Savjeta za saradnu lokalne samouprave i NVO sa predstavnicima zainteresovanih NVO. Nema javno dostupnih informacija o sastancima Predsjednika Opštine, Glavnog administrator ili starješina organa sa predstavnicima NVO, te iste nisu dostavljene ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Nikšić nije usvojila Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Opština Nikšić je objavila 6 poziva za nevladine organizacije za prijavu za učešće u radu sjednica skupštine opštine. Prema dostupnim informacijama, na sjednicama je učestvovala 1 nevladina organizacija, te je javno dostupan i izvještaj sa sjednice na kojoj je prisustvovala NVO .

OPŠTINA PETNJICA

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Petnjica, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 58 NVO, od kojih su 2 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Petnjica i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
PETNJICA	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 029/18 od 14.08.2018	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 028/16 od 15.06.2016.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 023/15 od 08.07.2015.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 027/14 od 22.10.2014.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 003/19 od 17.01.2019.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 002/16 od 14.01.2016.

14. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Petnjica informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, pa onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook), preko lokalnog radio emitera (Radio Petnjica), kao i preko oglasnih tabli u prostorijama opštine. Na sajtu opštine postoji posebna rubrika NVO, ali u njoj se može naći samo 6 informacija, a tiču se poziva za raspodjelu sredstava, rješenja o raspodjeli i poziva za člana komisije za raspodjelu sredstava. Odluka o kriterijumima i načinima raspodjele sredstava, objavljena je jedino u dokumentaciji objavljenoj uz poziv za javnu raspravu javnu za navedenu odluku. Opština raspolaže internom bazom podataka sa kontaktima lokalnih NVO, koju koristi u cilju informisanja o različitim pitanjima značajnim za NVO sektor.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Petnjica tokom 2023. godine bila je javna rasprava. Opština Petnjica je u 2023. godini objavila 4 poziva za javnu raspravu za davanje sugestija, primjedbi i komentara na nacрте normativnih akata. Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i prateći dokumenti (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave). Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana, a dostupni su i izvještaji sa svih javnih rasprava. Prema informacijama dostupnim u izvještajima sa javnih rasprava, oni sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga.

Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, nema dostupnih informacija o tome da li je Opština Petnjica sprovodila prethodne konsultacije.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Petnjica nije usvojila opšti lokalni akt/ odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave. Prema dostupnim informacijama, tokom izvještajnog perioda nije bilo javno dostupnih poziva za izbor predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe za izradu akata, kao ni rješenja o formiranju radnih grupa za izradu akata, što navodi na zaključak da u ovoj opštini nijesu formirane radne grupe u kojima se učestvovali predstavnici NVO.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2016. godine, ali nema javno dostupne odluke o formiranju Savjeta ili informacije o aktivnostima Savjeta.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Kada su u pitanju sastanci Predsjednika Opštine ili Predsjednika Skupštine opštine Petnjica, nema dostupnih informacija o tome da li su organizovani u 2023. godini. Takođe, nema dostupnih informacija o tome da li su Glavni administrator ili starješine organa održale sastake sa predstavnicima nevladinih organizacija, te iste nisu dostavljene ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Petnjica nije usvojila Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Prema dostupnim informacijama, Opština Petnjica u 2023. godini nije objavljivala pozive za NVO koje imaju sjedište na području Opštine Andrijevića da prijave zainteresovanost za učešće u radu Skupštine, odnosno, nije bilo poziva za korišćenje instituta „Slobodna stolica”.

OPŠTINA PLAV

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Plav, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 129 NVO, od kojih su 2 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Plav i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
PLAV	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 044/18 od 04.12.2018.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 019/19 od 13.05.2019.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 009/21 od 09.04.2021.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 006/07 od 12.12.2007.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 044/18 od 04.12.2018.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 027/12 od 20.08.2012.

15. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Plav informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima putem internet prezentacije opštine, zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (fejsbuka, instagrama i tvitera), lokalnog radio emitera, dnevnih novina, internet prezentacije gusinje-plav.com i oglasne table. Internet prezentacija Opštine Plav **nema rubriku rezervisanu za pitanja i informacije od značaja za nevladine organizacije**. Opština raspolaže internom bazom podataka sa kontaktima lokalnih NVO.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Prema dostupnim informacijama, glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Plav tokom 2023. godine bila je javna rasprava. U izvještajnom periodu, objavljena su dva poziva za javnu raspravu, za dva nacrti dokumenta, koji su se ticali budžeta opštine. Uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana, ali izvještaji sa javnih rasprava nisu javno dostupni. Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, ovaj mehanizam nije bio korišten.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Plav nije usvojila opšti lokalni akt/odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave. Prema dostupnim informacijama, nije bilo poziva nevladinim organizacijama za predlaganje članova nekog radnog tijela ili grupe. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2012. godine, ali u informaciji dostavljenoj po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, navodi se da Savjet nije formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema informacijama dostavljenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, sastanaka Predsjednik Opštine, Predsjednik Skupštine ili Glavni administrator sa predstavnicima nevladinih organizacija, u 2023. godini nije bilo.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Plav ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema informacijama dostavljenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, javni poziv nevladinim organizacijama za korišćenje instituta „slobodna stolica“ stoji objavljen na sajtu Opštine Plav, Skupštine Opštine, sa izvodom iz Poslovnika o radu. Pozive za učešće predstavnika nevladinih organizacija na sjednicama Skupštine Opštine opština ističe 10 dana prije održavanja skupštinskog zasjedanja na oglasnoj table u prostorijama opštine. Prema dostavljenim informacijama interesovanja za korišćenje ovog mehanizma učešća nije bilo.

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Plužine, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 21 NVO i jedna fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Plužine i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine
PLUŽINE	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/18 od 12.11.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 007/14 od 12.03.2014.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 033/05 od 28.10.2005.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 033/05 od 28.10.2005.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/18 od 12.11.2018.

16. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Plužine informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda p preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram , facebook, twitter), lokalnog radio emitera , oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. **Opština Plužine na zvaničnoj internet prezentaciji ima posebnu rubriku naznačenu sa NVO**, u kojoj se mogu naći informacije od značaja za nevladine organizacije, kao i registar nevladinih organizacija sa sjedištem u Opštini Plužine.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Plužine tokom 2023. godine bila je javna rasprava. Na internet stranici Opštine, postoji posebna rubrika u kojoj se na pregledan način mogu pronaći sve informacije vezane za javne rasprave, taksativno navedene u rubrikama po godinama kada su sprovedene. U 2023 . godini Opština Plužine objavila je 17 poziva za javne rasprave, od kojih je 1 poziv bio povučen. Uz ostalih 16 poziva, uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Objavljeno je i 10 RIA analiza. Takođe, javno dostupni su i izvještaji sa svih sprovedenih javnih rasprava. Sve javne rasprave trajale su 15 dana, u skladu sa zakonskim minimalnim rokom trajanja, za koje vrijeme su zainteresovane strane imale priliku da prilože sugestije, primjedbe i žalbe na nacрте dokumenata. Prema informacijama iz izvještaja, učešće zainteresovane javnosti je jako malo.

Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima oštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, prema dostupnim informacijama, ovaj mehanizam nije bio korišten.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Tokom izvještajnog perioda nije bilo javno dostupnih poziva za izbor predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe za izradu akata, kao ni rješenja o formiranju radnih grupa za izradu akata, što navodi na zaključak da u ovoj opštini nijesu formirane radne grupe u kojima se učestvovali predstavnici NVO. Takođe, ne postoji lokalna odluka koja na detaljan i transparentan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe grupe ili druga radna tijela koja obrazuje opština. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, Odluka o osnivanju ovog tijela nije usvojena.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl**

Prema dostupnim informacijama, tokom 2023. godine, opština Plužine nije realizovala zajedničke događaje i aktivnosti sa lokalnim NVO.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Plužine nema usvojen opšti lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema informacijama dostavljenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, interesovanje nevladinih organizacija za korišćenje ovog mehanizma u predhodnom periodu nije bilo, što je i razlog, kako stoji u odgovoru, da se pozivi ne objavljuju.

OPŠTINA PLJEVLJA

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Pljevlja, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 252 NVO, od kojih je 7 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Pljevlja i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
PLJEVLJA	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 046/18 od 17.12.2018.	"Službeni list CG - Opštinski propisi", br. 3/16, 31/17"	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 025/05 od 01.08.2005.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 030/05 od 29.09.2005, "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/08 od 12.12.2008, 032/16 od 26.07.2016, 011/21 od 22.04.2021.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/15 od 16.04.2015, 003/19 od 17.01.2019, 006/19 od 06.02.2019, 041/20 od 02.12.2020, 011/21 od 22.04.2021.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 001/06 od 11.01.2006.

17. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Pljevlja informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram , facebook, twitter), putem mejling liste Opštine, lokalnog radio emitera, oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Opština Pljevlja takođe svoje građane informiše i preko lokalne televizije TV Pljevlja, kao i preko internet portala pvportal.me. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika za NVO**, a informacije od interesa za neladine organizacije objavljuju se u više rubrika: Dokumenta, Lokalna samouprava/Sekretarijati/Sekretarijat za kulturu socijalna i druga pitanja, Aktuelno i Vijesti. Na sajtu je objavljen i registar lokalnih NVO koji se redovno ažurira.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

U 2023. godini u značajnom obimu korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrta lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Prema dostupnim informacijama, najveći broj prethodnih konsultacija odnosio se na odlučivanju o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Pa je tako, od 7 poziva za konsultacije, 6 bilo vezano za odlučivanje o potrebi izrade elaborata, dok se jedan poziv odnosio na izradu normativnog akta. Nema javno dostupnih izvještaj sa prethodnih konsultacija. Kada su javne rasprave u pitanju, Opština Pljevlja je objavila 11 poziva za javnu raspravu, od kojih je 6 bilo za davanje saglasnosti na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, i 5 za nacрте i odluke normativnih akata. Uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave, a rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana.

Javno je dostupan jedan izvještaj sa javne rasprave, u kom nije evidentirano prisustvo ili davanje komentara i sugestija predstavnika NVO.

Opština Pljevlja, na zvaničnoj internet prezentaciji, ima posebnu rubriku u kojoj se objavljuju informacije vezane za javne rasprave, i posebnu rubriku u kojoj se mogu naći zahtjevi i rješenja vezana za pitanja elaborata procjene uticaja na životnu sredinu.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Pljevlja nema odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalni samouprave. Prema dostupnim informacijama, Opština Pljevlja nije obvljala pozive nevladinim organizacijama za predlaganje članova za učešće u nekoj radnoj grupi za izradu normativnih akata. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, Savjet nije formiran, a nije usvojena ni Odluka o osnivanju ovog tijela.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, tokom 2023. godine, opština Pljevlja nije realizovala zajedničke događaje i aktivnosti sa lokalnim NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Pljevlja, ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade, ali prema informacijama dostavljenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, ova opština je shodno drugim aktima koji definišu rad opštine, donijela rješenje po kojem se jednoj nevladinoj organizaciji ustupaju prostorije za rad bez naknade.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema informacijama dostavljenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, Opština Pljevlja je u 2023. objavila 8 poziva nevladinim organizacijama za korišćenje instituta „slobodna stolica“. U informaciji se, nadalje, konstatuje da se pozivi objavljuju na sajtu Opštine prije održavanja sjednice SO., te da u izvještajnom periodu nije bilo prijave nevladinih organizacija za korišćenje instituta „slobodna stolica“. Ipak, tokom pretrage sajta opštine, u rubrikama „vijest“, „aktuelno“ i „sjednice skupštine“ nije moguće naći navedene pozive.

GLAVNI GRAD PODGORICA

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji Glavnog grada Podgorica, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 2 586 NVO, 81 predstavništva stranih nevladinih organizacija i 114 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Glavnog grada Podgorica i nevladinih organizacija.

GLAVNI GRAD	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	Odluka o učešću NVO predstavnika u radnim grupama
PODGORICA	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 008/19 od 21.02.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 047/20 od 31.12.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/19 od 31.07.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/19 od 31.07.2019, 016/20 od 20.05.2020, 043/20 od 18.12.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/19 od 31.07.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/19 od 31.07.2019	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/19 od 07.10.2019.

18. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Glavnog Grada, informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine (aktivna su dva sajta „novi“ i „stari“) . Obavještenja od značaja se mogu naći i na zvaničnim profilima na društvenim mrežama (Instagram, Facebook, Twitter, Youtube ...) . Pored ovih načina obavještanja, Glavni grad informacije objavljuje i preko dnevnih novina, lokalnih radio emitera, kao lokalne javne televizije. Pored ovih informativnih kanala, obavještenja od značaja se mogu naći i na mnogobrojnim nezavisnim portalima i internet prezentacijama i profilima na društvenim mrežama. Glavni grad ima dvije zvanične prezentacije, koje operišu istovremeno i između kojih su podijeljene informacije od značaja. Činjenica da postoje „novi“ i „stari sajt“ , otežava pretraživanje informacija, a dodatno i zbog činjenice da je značajan dio linkova nedostupan, ili upućuje na drugi sajt, ali bez dovođenja do adekvatne informacije. Takođe, ni na jednoj od ove dvije internet prezentacije **ne postoji posebna rubrika koja je rezervisana za informacije o nevladinim organizacijama i njihovom radu.**

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Tokom 2023. godine, korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrti lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Glavni Grad Podgorica, objavio je jedan jedinstveni poziv za prethodno konsultovanje koji se odnosio na izradu 5 nacrti akata, a konsultacije su sprovedene metodom anketiranja. Pored navedenog poziva, prema dostupnim informacijama, objavljen je i jedan poziv za prethodne konsultacije koji se odnosio na odlučivanja o potrebi izrade elaborata uticaja na životnu sredinu. Na sajtu su dostupna 3 izvještaja sa prethodnih konsultacija. Takođe, organi lokalne uprave, prema dostupnim informacijama objavili su 10 poziva za javnu raspravu. Uz javni poziv objavljeni su programi javnih rasprava, zaključci o utvrđivanju nacrti i nacrti navedenih odluka, planova i programa. Sve javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana.

Na sajtu opštine dostupna su četiri izvještaja sa javnih rasprava. Dostupni izvještaji sa javnih rasprava sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga. RIA analize nijesu dostupne na sajtu opštine, dok je 8 RIA koje su dostavljene Skupštini Opštine uz 8 Odluka, dostavljeno putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama. Obzirom da je Glavni Grad kreirao novu internet stranicu opštine, te da je sadržaj iz predhodnih godina ostao na starom sajtu, značajno je otežan pristup informacijama iz 2023. i prethodnih godina.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Glavni grad je usvojio Odluku o saradnji i partnerstvu Glavnog grada i nevladinih organizacija kojom je detaljno regulisao ovaj oblik saradnje. Na osnovu 6 javnih poziva sprovedenih u skladu sa ovom Odlukom, omogućeno je predlaganje 24 predstavnika NVO u radne grupe. Naime, jedan od poziva odnosio se na predlaganje predstavnika NVO u 19 različitih radnih grupa. Prema dostupnim podacima, 9 predstavnika nevladinih organizacija, članovi su 4 radne grupe za izradu normativnih akata. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2019. Godine, javno je dostupan poziv za predlaganje predstavnika predstavnika nevladinih organizacija za članove ovog radnog tijela, ali prema dostupnim informacijama, prijavljenih nije bilo pa radno tijelo nije formirano.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Kada su sastanci u pitanju, ne posjedujemo informacije o tome da li je Predsjednica Opštine održavala sastanke sa predstavnicima nevladinih organizacija, a prema dostupnim informacijama, predsjednik skupštine nije održavao sastanke sa predstavnicima nevladinih organizacija za period koji se odnosi na 2023. godinu. Takođe, o sastancima Glavnog administratora ili starješina organa imamo dostupne informacije da nije bilo sastanaka sa predstavnicima nevladinih organizacija za isti period koji se odnosi na 2023. godinu.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Glavni Grad Podgorica je jedna od dvije lokalne samouprave koja je još 2019. godine donijela Odluku o davanju na korišćenje imovine u vlasništvu Glavnog grada bez naknade. Ovom odlukom uređuju se uslovi, kriterijumi i način davanja na korišćenje nepokretne imovine Glavnog grada nevladinim organizacijama i fizičkim licima bez naknade, uslovi i način davanja pokretne imovine bez naknade, kao i druga pitanja od značaja za korišćenje imovine u vlasništvu Glavnog grada. Informacije da li i koje NVO, u skladu sa navedenom Odlukom, koriste imovinu Glavnog grada, nije dostupna na web sajtu opštine, takođe odgovor na ovo pitanje nije dostavljen ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema dostupnim informacijama, Skupština opštine Glavnog grada objavila je 5 poziva za nevladine organizacije za prijavljivanje učešća na sjednicama Skupštine opštine, međutim ni jedna nevladina organizacija nije pokazala interesovanje, stoga u izvještajnom periodu nije korišten institut „slobodna stolica“.

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Rožaje, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 235 NVO, od kojih su 8 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Rožaje i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
ROŽAJE	"Službenilist Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/18 od 02.11.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15 od 24.04.2015.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/16 od 10.03.2016.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 012/05 od 08.04.2005.	"Službenilist Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/18 od 02.11.2018.	"Službenilist Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15 od 24.04.2015.

19. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Rožaje informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda o preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram , facebook, twitter) lokalnog radio emiter , oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Opština Rožaje takođe informiše građane i nevladin sektor i preko lokalne televizije RTV Rožaje. Na zvaničnoj internet prezentaciji **postoji posebna rubrika naslovljena sa Pozivi za nvo**, i u toj rubrici objavljuju se pozivi za učešće u sjednicama Skupštine opštine. U 2023. godini, u navedenoj rubrici objavljeno je 7 javnih poziva nevladinim organizacijama da se prijave za učešće u sjednicama Skupštine opštine. Ostale informacije od značaja za NVO objavljuju se u različitim rubrikama kao što su: Vijesti, Aktivnosti, Obavještenja, Javne rasprave.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

U Opštini Rožaje, u 2023. godini korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Prema dostupnim informacijama, svih 11 objavljenih poziva za prethodne konsultacije, odnosio na odlučivanju o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Kada su javne rasprave u pitanju, Opština Rožaje je objavila 8 poziva za javnu raspravu, od kojih su se tri ticale davanja saglasnosti na elaborat uticaja na životnu sredinu, a 5 za izradu normativnih akata. Uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave.

Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana, ali je javno dostupan samo 1 izvještaja sa javnih rasprava, dok je 7 izvještaja dostavljena putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Rožaje nije usvojila odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalni samouprave. Tokom 2023. godine, predstavnici NVO nijesu učestvovali u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata, projekata i programa lokalne uprave i drugih tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave. Takođe, kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO nije formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema informacijama dostavljenim po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, Predsjednik Skupštine Opštine je u 2023. godini imao više sastanaka sa predstavnicima nevladinih organizacija. O sastancima Predsjednika Opštine, Glavnog administratora i starješina organa ili realizaciji nekih drugih zajedničke događaje i aktivnosti sa lokalnim NVO nema javno dostupnih informacija.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Rožaje ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. U odgovoru Sekretarijata za društvene djelatnosti, dostavljenim putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama, navodi se da „u proteklom periodu nisu dodjeljivane prostorije NVO na besplatno korištenje”.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

U 2023. godini, Opština Rožaje je objavila pozive nevladinim organizacijama za prijavu učešća na sjednicama Skupštine Opštine Rožaje, ali prema dostupnim informacijama, interesovanja i prijava nije bilo, pa samim tim ni učešća.

OPŠTINA ŠAVNIK

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Šavnik, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovane su 22 NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Šavnik i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine
ŠAVNIK	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/18 od 07.09.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/09 od 17.12.2009.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 023/15 od 08.07.2015.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 004/21 od 15.02.2021.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 041/18 od 20.11.2018, 047/20 od 31.12.2020.

20. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Šavnik informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) i oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Na internet stranici opštine ne postoji posebna rubrika za NVO.

- Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

U 2023. godini u značajnom obimu korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Prema dostupnim informacijama, najveći broj prethodnih konsultacija odnosio se na odlučivanju o potrebi izrade elaborate uticaja na životnu sredinu. Prema dostupnim informacijama Opština Šavnik je objavila 7 poziva za prethodne konsultacije, od kojih je pet bili za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu. Uz 5 poziva za konsultacije objavljeni su predviđeni prateći dokumenti, ali nema javno dostupan ni jedan izvještaj, te isti nisu dostavljeni ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

Kada su pozivi za javnu raspravu u pitanju, Opština Šavnik je objavila 5 poziva za javnu raspravu. Uz 4 poziva za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Takođe, ni izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu opštine, te nisu dostavljeni ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Šavnik nije donijela odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalne samouprave. Tokom 2023. nije bilo poziva nevladinim organizacijama za predlaganje člana radne grupe za izradu normativnih akata, te nije bilo formiranih radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa u kojima su učestvovali predstavnici NVO. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave sa NVO nije usvojena.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama, u Opštini Šavnik u 2023. godini nije bilo sastanaka Predsjednika opštine, Predsjednika Skupštine opštine ili starješina organa sa predstavnicima NVO, kao ni realizacije nekih drugih zajedničke događaje i aktivnosti organa lokalne uprave sa lokalnim NVO.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Šavnikne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korištenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema dostupnim informacijama , u 2023. godini , Opština Šavnik je objavila pozive za učešće nevladinih organizacija na sjednicama Skupštine Opštine , ali ne posjedujemo informacije o interesovanju , prijavama ili učešću neke NVO u radu skupštine opštine .

OPŠTINA TIVAT

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Tivat, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 184 NVO, od kojih su 5 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Tivat i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
TIVAT	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/18 od 12.07.2018, 009/20 od 04.03.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 032/18 od 18.09.2018.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 008/05 od 21.03.2005, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/13 od 05.07.2013.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 043/17 od 13.10.2017, 032/18 od 18.09.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/18 od 19.10.2018, 007/21 od 26.03.2021.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/13 od 02.08.2013.

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Tivat informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine. Pored internet prezentacije, ova opština informiše i preko zvaničnih profila na društvenim mrežama, kao i preko lokalnog radio emitera (Radio Tivat). Takođe, informacije od značaja opština objavljuje i u dnevnim novinama, a mogu se naći i na oglasnim tablama u prostorijama Opštine. Na zvaničnoj internet prezentaciji postoji posebna rubrika naznačena sa NVO, gdje se može naći spisak aktivnih nevladinih organizacija i osnovna dokumenta kojima se definiše rad i finansiranje nevladinih organizacija, a taksativno po godinama se mogu pronaći i informacije o finansiranju nevladinih organizacija (konkurs , pozivi za komisiju , odluke o raspodjeli).

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

U 2023. godini u korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Prema dostupnim informacijama mehanizam prethodnih konsultacija Opština Tivat je koristila u procesima odlučivanja o potrebi izrade elaborata uticaja na životnu sredinu. U 2023. godine objavljena su 4 poziva za predhodne konsultacije, ali nemamo javno dostupnih izvještaja o provedenom procesu. Kada su u pitanju javne rasprave, Opština Tivat je prema dostupnim informacijama objavila 30 poziva za javnu raspravu, kao i jedan poziv za javnu raspravu koja se odnosila na davanje saglasnosti na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana. Uz 24 poziva za javnu raspravu objavljeni su i programi javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu opštine, ali su izvještaji sa svih 30 javnih rasprava dostavljena putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama. Iz dostupnih izvještaja sa javnih rasprava vidljivo je da nije bilo značajnog interesovanja javosti za učešće ali oni na kojima je zainteresovana javnost uzela učešće sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga. Takođe, putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama dostavljene su i RIA analize za sve dokumente koja su bila predmet razmatranja.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Odluka kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe nije usvojena u Opštini Tivat. U 2023. godini objavljena su dva poziva za predlaganje predstavnika nevladinih organizacija za učešće u radnim grupama. Pored javnih poziva dostupna su i rješenja o formiranju radnih grupa, iz kojih se može vidijeti da jedna radne grupa ima i predstavnika jedne lokalne nevladine organizacije.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o osnivanju ovog tijela je usvojena još 2013. godine, te na sajtu postoji informacija da je jedan od Savjeta Skupštine, ali nisu dostupne informacije da li je Savjet i formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama sa zvanične internet prezentacije, Predsjednik Opštine je prisustvovao jednom sastanku koji je organizovala lokalna nevladina organizacija. Po informaciji dobijenoj po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, Predsjednik Skupštine se nije sastajao sa predstavnicima nevladinih organizacija u 2023. godini. Takođe, prema dostupnim informacijama nije bilo realizacije nekih drugih zajedničke događaje i aktivnosti organa lokalne uprave sa lokalnim NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Tivat ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korištenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Kada je institut „Slobodna stolica“ u pitanju, Opština Tivat po pojedinim sjednicama obavlja pozive za nevladine organizacije da prijave učešće u radu sjednica Skupštine opštine. Pa je tako u 2023. godini bilo 5 poziva za 5 sjednica ovog organa. Prema dostupnim informacijama i izvještajima sa sjednica, na tri sjednice Skupštine Opštine, učešće je uzimala po jedna nevladina organizacija.

OPŠTINA TUZI

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Tuzi, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 86 NVO, od kojih su 2 predstavništva stranih nevladinih organizacija i 2 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Tuzi i nevladinih organizacija

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO
TUZI	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 024/19 od 26.06.2019, 005/20 od 07.02.2020.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 046/19 od 19.11.2019, 010/21 od 16.04.2021.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 032/19 od 08.08.2019.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 032/19 od 08.08.2019.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 029/19 od 24.07.2019.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 020/20 od 17.06.2020.

22. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Tuzi informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram , facebook, twitter) i lokalnog radio emitera i oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Takođe , Opština Tuzi svoje građane informiše i preko internet portala tuzi.co.me. Na zvaničnoj internet prezentaciji **nema posebne rubrike** koja se tiče informacija od značaja za nevladine organizacije,

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovedila opština Tuzi tokom 2023. godine, bila je javna rasprava. Na internet stranici Opštine Tuzi objavljeno je 6 poziva za javnu raspravu. Uz poziv za javnu raspravu objavljeni su i program javne rasprave i nacrti dokumenta koji su predmet javne rasprave. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana. Dostupni su i izvještaji sa javnih rasprava koji sadrže detaljan pregled dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga. Za dvije odluke objavljena je IRIA analiza.

Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, ovaj mehanizam nije bio korišten.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Skupština Opštine Tuzi je usvojila Odluku o učešću NVO predstavnika u radnim grupama kojom je na detaljan način regulisala proces učešća NVO predstavnika u radnim grupama. U 2023. godini Opština Tuzi objavila je 2 poziva nevladinim organizacijama za predlaganje člana radne grupe za izradu normativnih akata. Javno su dostupna informaciju i 2 rješenja o formiranju radnih grupa. Iako nema javno dostupnog poziva, pored dva šporedno navedene, javno je dostupno rješenje o formiranju još jedne radne grupe u kojoj je učešće uzeo i predstavnik nevladine organizacije.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, odluka o Savjetu nije donijeta.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama , Sekretarijat za lokalnu samoupravu i NVO redovno poziva nevladine organizacije na sastanke, te je u 2023. je bilo više slučajeva kada su se predstavnici nevladinih organizacija sastajali sa Sekretarijatom za lokalnu samoupravu i NVO. Nema javno dostupnih informacija o tome da li su Predsjednik Opštine, Predsjednik Skupštine, Glavni administrator ili starješine organa održali sastanke sa predstavnicima nevladinih organizacije.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Tuzi ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu

opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korištenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta “slobodna stolica”**

Opština Tuzi je u 2023. objavila 2 poziva nevladinim organizacijama za učešće na sjednicama Skupštine opštine, međutim, rema dostupnim informacijama, interesovanja i prijava u ovoj godini nije bilo, pa tako ni učešća nevladinih organizacija u radu Skupštine opštine.

OPŠTINA ULCINJ

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Ulcinj, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 187 NVO, od kojih su 9 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje opštine Ulcinj i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave
ULCINJ	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 020/20 od 17.06.2020.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 042/18 od 23.11.2018.		“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 038/11 od 16.12.2011.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 027/20 od 27.07.2020.	“Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 038/08 od 23.12.2008.

23. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Ulcinj informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima putem web sajta, lokalne TV stanice – TV Teuta, kao i putem Radio Ulcinja. Takođe, koriste i društvene mreže (fejsbuk instagram i viber zajednicu) i oglasnu tablu. Opština posjeduje bazu sa kontaktima NVO, ali ta baza nije objavljena na sajtu opštine. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika za NVO.**

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Tokom 2023. godine, korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrta lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. Opština Ulcinj je u 2023. godini objavila 7 poziva za prethodne konsultacije koje su se ticale odlučivanja o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu. Objavljeno je poziv za 17 javne rasprave, od kojih su 5 bile za davanje saglasnosti na elaborat na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, a 12 poziva za izradu normativnih akata.

Uz pozive za javnu raspravu objavljeni su i prateći dokumenti (program javne rasprave i nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave). Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana. Međutim, dostupan je samo jedan izvještaji sa sprovedenih konsultacija iz kojeg se zaključuje da priimjedbi i komentara nije bilo.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Ulcinj nije usvojila opšti lokalni akt/odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe i druga radna tijela koja obrazuju organi lokalni samouprave. Opština Ulcinj je u 2023. godini objavila jedan poziv za predlaganje člana radne grupe za izradu normativnog akta, ali nema javn dostupne informacije koje se tiču rješenja o formiranju iste, te ista nije dostavljena ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, iako Opština nije usvojila posebnu Odluku o osnivanju Savjeta, prema dostupnim informacijama, u decembru 2022. godine, na osnovu Statuta opštine Ulcinj i Odluke o obrazovanju radnih tijela Skupštine, donijeta je odluka o formiranju Savjeta, te je jedan od njegovih članova je predstavnik jedne lokalne nevladine organizacije.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema dostupnim informacijama , ne znamo da li su Predsjednik Opštine , Predsjednik Skuopštine , Glavni administrator ili starješine organizovali , ili je bilo sastanaka sa predstavnicima nevladinih organizacija.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Ulcinj, kao ni većina ostalih opština, nema usvojenu Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korištenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica"**

Prema dostupnim informacijama, Opština Ulcinj u 2023. godini, nije objavljivala pozive nevladinim organizacijama za uzimanje učešća na sjednicama skupštine opštine, odnosno, nije data mogućnost predstavnicima NVO da koriste mehanizam „slobodna stolica“ .

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Zeta, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovano je 54 NVO, od kojih su 2 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Zeta i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO/ Odluka o finansiranju projekata nevladinih organizacija	Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine	Odluka o finansiranju projekata nevladinih organizacija	Odluka o saradnji Opštine u okviru Glavnog gradskog i NVO
GOLUBOVCI OPŠTINA U OKVIRU GG	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/19 od 01.04.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/19 od 27.05.2019, 043/19 od 01.11.2019.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 027/20 od 27.07.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 047/20 od 31.12.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/19 od 24.07.2019, 042/20 od 10.12.2020.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/19 od 27.05.2019, 043/19 od 01.11.2019	"Sl.list CG-OP", br.027/20

24. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Zeta informiše nevladin sektor o svim značajnim pitanjima i aktivnostima prvenstveno putem internet prezentacije opštine, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) i lokalnog radio emitera i oglasne table u prostorijama opštine, kao i dnevnih novina. Takođe, opština svoje građane informiše i preko internet portala portalzeta.me. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika** u kojoj se objavljuju informacije od značaja za NVO.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Zeta tokom 2023. godine bila je javna rasprava. Na internet prezentaciji opštine postoji posebna rubrika za javne rasprave, u kojoj se veoma pregledno mogu naći sve sprovedene javne rasprave u 2023. godini. Unutar naslova koji se odnosi na predmet javne rasprave, objavljeni su: program javne rasprave, nacrt dokumenta koji je predmet javne rasprave, evaluacioni listić i izvještaj. Prema dostupnim informacijama, Opština Zeta je objavila 26 poziva za javnu raspravu. Javne rasprave su imale adekvatno zakonsko trajanje od najmanje 15 dana. Izvještaji sa javnih rasprava sadrže detaljan pregled dostavljenih

primjedbi, prijedloga i sugestija, kao i odgovore nadležnih organa o prihvatanju, odnosno razlozima za neprihvatanje sugestija ili prijedloga. Za jedan od dokumenata priložena je i RIA analiza.

Iako je konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima oštih akata koje donosi skupština mehanizam saradnje predviđen kako Zakonom o lokalnoj samoupravi, tako i lokalnom Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova (konsultovanja u pripremnom postupku izrade akta od zajedničkog interesa), u izvještajnom periodu, ovaj mehanizam nije bio korišten.

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima.**

Opština Zeta je u novembru 2023. godine usvojila Odluku o učešću predstavnika NVO u radnim grupama kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe ili druga radna tijela koja obrazuje opština. Tokom izvještajnog perioda nije bilo javno dostupnih poziva za izbor predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe za izradu akata, kao ni rješenja o formiranju radnih grupa za izradu akata, što navodi na zaključak da u ovoj opštini nijesu formirane radne grupe u kojima se učestvovali predstavnici NVO.

Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, on nije formiran .

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema javno dostupnim informacijama, u 2023. godini nije bilo realizovanih sastanaka Predsjednika Opštine, Predsjednika Skupštine, Glavnog administratora i starješina organa sa predstavnicima nevladinih organizacija. Takođe nije bilo realizacije ni nekih drugih zajedničke događaje i aktivnosti organa lokalne uprave sa lokalnim NVO.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Opština Zeta ne posjeduje akt kojom bi se regulisalo davanje na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknade. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija ova nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

- **Korišćenje instituta "slobodna stolica".**

Prema dostupnim informacijama, Opština Zeta je objavljivala pozive nevladinim organizacijama za uzimanje učešća na sjednicama Skupštine Opštine, ali interesovanja i prijava nije bilo, te stoga nije bilo ni učešća predstavnika nevladinih organizacija koji bi po pojedinim sjednicama učestvovali u radu skupštine i koristile institut „slobodna stolica“ .

Prema podacima iz registra NVO, na teritoriji opštine Žabljak, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine, registrovana je 51 NVO, od kojih su 2 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Žabljak i nevladinih organizacija.

OPŠTINA	Statut	Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	Odluka o mjesnim zajednicama	Poslovnik o radu Skupštine
ŽABLJAK	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 027/18 od 27.07.2018.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 023/07 od 11.07.2007, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 007/14 od 12.03.2014.	"Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 008/07 od 05.03.2007.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 047/18 od 21.12.2018.	"Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 027/19 od 11.07.2019.

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor**

Opština Žabljak svoje građane o značajnim stvarima informiše prvenstveno preko zvanične internet prezentacije, a onda i preko zvaničnih prezentacija na društvenim mrežama (instagram, facebook, twitter) i oglasne table u prostorijama opštine i dnevnih novina. Na internet stranici opštine **ne postoji posebna rubrika za NVO**, a većina informacija koje su od značaja za NVO objavljuju se na „početnoj strani“ sajta opštine. Iako na sajtu postoji rubrika „javne rasprave“, u okviru koje se nalaze folderi sa javnim raspravama po godinama, ne postoje ažurirane informacije koje se odnose na 2023. godinu

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Tokom 2023. godine, korištena su oba predviđena mehanizma konsultovanja prilikom izrade nacrt lokalnih akata i planova i programa razvoje opštine. U izvještajnom periodu, Opština Žabljak je objavila 3 poziva za prethodne konsultacije, koje su se ticale odlučivanja o potrebi izrade elaborata uticaja na životnu sredinu. Ipak, glavni oblik konsultovanja nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata, koji je sprovodila opština Žabljak tokom 2023. godine bila je javna rasprava. U rubrici početna strana, objavljeno je poziv za 12 javne rasprave, od kojih su 3 bile za davanje saglasnosti na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, a 9 poziva za izradu normativnih akata. Uz 8 poziva za javnu raspravu objavljeni su i nacrti akata koji su bili predmet javne rasprave, a sve javne rasprave trajale su 15 dana, u skladu sa zakonskim minimalnim periodom trajanja. Izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu opštine, te isti nisu dostavljeni ni po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

25. SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

- **Učešće NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa i u drugim tijelima**

Opština Žabljak nije usvojila odluku kojom se na detaljan način reguliše učešće NVO predstavnika u radne grupe. U 2023. godini, opština Žabljak nije objavljivala pozive nevladinim organizacijama za predlaganje člana radne grupe za izradu normativnih akata. Kada su u pitanju institucionalna tijela za saradnju, kao što je Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, prema dostupnim informacijama, nije formiran.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Prema javno dostupnim informacijama, u 2023. godini, nije bilo realizovanih sastanaka Predsjednika Opštine, Predsjednika Skupštine, Glavnog administratora i starješina organa sa predstavnicima nevladinih organizacija. Takođe nije bilo realizacije ni nekih drugih zajedničke događaje i aktivnosti organa lokalne uprave sa lokalnim NVO.

v Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

Opština Žabljak nema usvojenu Odluku kojom bi se regulisali kriterijumi i način dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Ne postoji javno dostupna informacija da li su nekoj NVO ustupljene na korišćenje prostorije u vlasništvu Opštine, a takođe informacija nije dostavljena ni putem odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

Korišćenje instituta "slobodna stolica"

Tokom 2023. godine nije bilo interesovanja od strane predstavnika NVO za korišćenjem instituta „slobodna stolica“. Pozivi nevladinim organizacijama za prijavu učešća na sjednicu Skupštine tokom 2020. godine su objavljeni na sajtu. Obavještenja o održavanju sjednica Skupštine sa dnevnim redom se objavljuju na sajtu, ali ne materijali koji će se razmatrati na sjednicama. Takođe, nema javno dostupnih izbjestaja sa sjednica.

